

KULTUURIMINISTEERIUM

Kultuuriministeeriumi arengukava aastateks 2014-2017

SISUKORD

Missioon	3
Tulevikupilt aastaks 2030: Eesti kultuuriruumi elujõulisus	3
Kultuuripoliitika eesmärk	3
Strateegiline raamistik ja seosed teiste poliitikavaldkondadega	3
Kultuurivaldkonna seosed EL 2014-2020 struktuurivahendite perioodi strateegilise planeerimisega	3
Rahastamine ja loometegevuse toetamine	4
Olulisemad arengutrendid valdkonnas	6
Eesmärgid, meetmed, prioriteetsed tegevused ja uued algatused	7
POLIITIKAVALDKOND: KULTUUR	7
MEEDE 1: Mitmekülgse kultuurielu tagamine kunstide toetamise ja Eesti kultuuri tutvustamise kaudu	8
MEEDE 2: Vaimse ja materiaalse kultuuripärandi mitmekesisuse säilitamise ja vahendamise toetamine	11
POLIITIKAVALDKOND: SPORT	12
MEEDE 3: Tingimuste loomine spordiga tegelemiseks nii harrastuslikul kui professionaalsel tasemel	13
POLIITIKAVALDKOND: LÕIMUMINE	14
MEEDE 4: Lõimumistegevuste ja kultuurilise mitmekesisuse toetamine	14
Arengukava finantsplaan	15
LISA 1: HETKEOLUKORRA ANALÜÜS	16
1. POLIITIKAVALDKOND: KULTUUR	16
1.1. STRATEEGILINE SUUND: KUNSTID, LOOMEMAJANDUS	16
1.2. STRATEEGILINE SUUND: KULTUURIVÄÄRTUSED	24
2. POLIITIKAVALDKOND: SPORT	29
3. POLIITIKAVALDKOND: LÕIMUMINE	30

Missioon

Kultuuriministeerium koos oma asutustega töötab eesti rahvusliku identiteedi säilimise ning elujõulise kultuuriruumi tagamise ja arengu nimel. Selle saavutamiseks tegeleme eesti kultuuri, rikkaliku pärandi ja kultuurilise mitmekesisuse ning sportlike eluviiside väärtustamise, säilitamise, arendamise, teadvustamise ja levitamisega nii Eestimaal kui ka väljaspool ja toetame nii professionaalset kui huvitegevust loovuse ja spordi vallas.

Tulevikupilt aastaks 2030: Eesti kultuuriruumi elujõulisus¹

Eesti arengu aluseks on eesti rahvuse ja eesti kultuuri jätkusuutlikkus, eestluse püsimine on Eesti arengueesmärkide reas esimesel kohal². Eesti kultuuriruum on oluliselt laiem mõiste kui otsese loometegevuse või rahvakultuuri valdkonnad. Rahvuse säilimiseks läbi aegade on vajalikud ennekõike kultuurilised mehhanismid, mis võimaldavad eesti rahvusliku identiteedi (kultuurilise kokkukuuluvuse) püsimist ja tagavad rahvuskultuurile omaste väärtuste, traditsioonide, käitumismudelite ja elulaadi elementide edasikandumise põlvest põlve, samuti nende omaksvõttu teiste Eesti elanike poolt.

Soovitava seisundina aastaks 2030 on Eesti rahvastiku olukord stabiliseerunud, toimivad integratsiooni-mehhanismid. Eestlus on väärtustatud, Eesti on nooremale põlvkonnale eelistatud elu- ja tööpaik. Häbumishirm on kadunud, kultuuri kohanemisvõime on tasemel, mis võimaldab kultuurivaramu ülekannet ning pidevat täiendamist uutele kultuurikandjate põlvkondadele. Saavutatud on Eesti kultuuri dünaamiline tasakaal ja jätkusuutlikkus suhetes maailmakultuuriga.

Kultuuripoliitika eesmärk

Tulenevalt dokumendi Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020 aruteludest³, on kultuuripoliitika eesmärgina sõnastatud: Kultuuripoliitika eesmärgiks on loovust väärtustava ühiskonna kujundamine eesti rahvusliku identiteedi hoidmise ja elujõulise, avatud ning mitmekesise kultuuriruumi arenguks soodsate tingimuste loomise kaudu.

Strateegiline raamistik ja seosed teiste poliitikavaldkondadega

Kultuuriministeeriumi strateegiline arengukava 2014-2017 on koostatud kooskõlas mitmete valdkondadeüleste strateegiadokumentidega. Kultuuripoliitika eesmärkide saavutamiseks on oluline näha erinevate poliitikavaldkondade koosmõjusid ning püstitada eesmärgid viisil, mis on mõistlik ja efektiivne laiemas vaates. Hea ülevaate valdkondadevahelisest jaotumisest annab Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2011-2015⁴, samuti konkurentsivõime kava „Eesti 2020“⁵.

Kultuurivaldkonna seosed EL 2014-2020 struktuurivahendite perioodi strateegilise planeerimisega

Kultuurivaldkonna panus EL rahastute kontekstis kirjeldatakse ning tuuakse esile eelkõige järgmistes strateegiates:

Strateegia	Vastutaja
Eesti riiklik turismiarengukava 2014-2020	MKM
Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2020	MKM
Eesti infoühiskonna arengukava 2020	MKM
Lõimuv Eesti 2020	KUM
Eesti regionaalarengu strateegia 2014-2020	SIM

¹ Visiooni aluseks on väljavõtte Riigikogus 14.09.2005 heaks kiidetud Eesti Säästva arengu riiklikust strateegiast Säästev Eesti 21.

² Teisteks arengueesmärkideks on heaolu kasv, sidus ühiskond ja ökoloogiline tasakaal.

³ Vt www.kultuuripoliitika.ee.

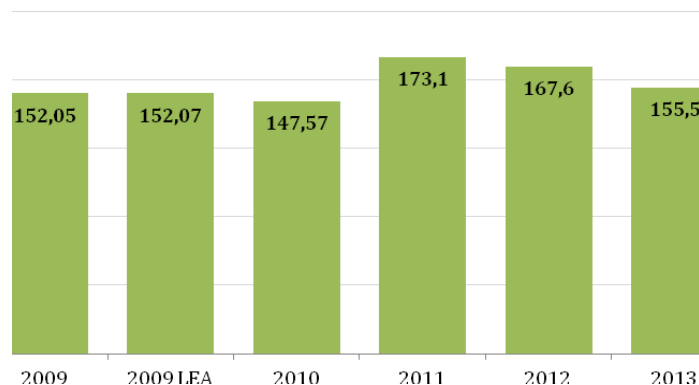
⁴ Vt <http://www.valitsus.ee/et/valitsus/tegevusprogramm>.

⁵ Vt <http://www.valitsus.ee/et/riigikantselei/eesti2020>.

Rahastamine ja loometegevuse toetamine

Aastatel 2009-2013 on Kultuuriministeeriumi eelarvest tegevusi ja investeeringuid rahastatud järgmises mahus:

**Kultuuriministeeriumi eelarve 2009-2013
(mln EUR)**

Joonis 1: Kultuuriministeeriumi eelarve aastatel 2009-2013 (RES⁶ põhjal). 2009 LEA märgib 2009. aasta lisaeelarvet.

Eelarve mahu muutus aastate lõikes on tingitud erinevatest põhjustest:

- Aastatel 2009-2010 vähenes üldisest majanduslangusest tulenevalt Kultuuriministeeriumi valitsemisla eelarve kogumaht 169,4 mln eurolt 147,5 mln eurole, st 21,9 mln euro võrra ehk ca 13 %. Võrreldes 2009. a aasta alguse eelarvega vähenesid 2010. a toetused Kultuurkapitalile ning toetused kultuurile ja spordile hasartmängumaksust kokku 12,1 mln eurot ning investeeringuteks ja tegevuskulude katteks eraldati riigieelarvelisi vahendeid 9,5 mln euro võrra vähem. Samuti vähenesid majandustegevusest laekuvad tulud ja toetused, kuid suurenesid välistoetused ja sellega seotud kaasfinantseerimine.
- 2011. aastal kasvas eelarve maht 173,1 mln euron, mis on võrreldes eelmise aasta eelarvega 14,2 %, millest 11,7 mln eurot kavandati välisvahendite kasvu ning 4,4 mln eurot on seotud toetuse kasvuga Kultuurkapitalile ja hasartmängumaksu laekumise suurenemisega. Riigieelarvelised vahendid kasvasid 8,0 mln euro võrra ning majandustegevusest laekuvad tulud ja muud toetused suurenesid 1,4 mln euro võrra.
- 2012. a eelarve maht 167,6 mln eurot on võrreldes 2011. a eelarvega vähenenud 5,5 mln euro ehk 3,2 % võrra. Kui struktuurivahendid ja kaasfinantseerimine vähenesid võrreldes 2011. a eelarvega 13,9 mln euro võrra, siis toetus Kultuurkapitalile ja hasartmängumaksu laekumised kasvasid 2,6 mln euro võrra ning riigieelarvelised vahendid kasvasid mahus 6,7 mln eurot. Majandustegevusest laekuvad tulud ja toetused vähenesid ca 0,9 mln euro võrra.

2013. aasta eelarve maht on 155,5 mln eurot, võrreldes 2012. aastaga on eelarve vähenenud 12,1 mln euro võrra. Eelarve kogumahu muutus tuleneb järgmistest asjaoludest: välisabi ja kaasfinantseerimine on vähenenud 10,5 mln euro võrra; majandustegevusest laekuvate tulude maht on vähenenud kokku 2,4 mln euro võrra, kuna Kultuuriministeeriumi valitsemisalas muutub aastal 2013 mitmete asutuste juriidiline staatus. Näiteks teatrite ümberkorraldamine sihtasutusteks vähendab majandustegevusest laekuvate tulude osa 3,6 mln euro võrra. Samas riigiasutuste (peamiselt muuseumid) majandustegevusest laekuvad tulud suurenevad 1,2 mln euro võrra ning toetus Kultuurkapitalile ja laekumine hasartmängumaksust on eelarves lähtudes 2012. a suvisest majandusprognoosist suurenenud 1,4 mln euro võrra. 2013. aasta eelarve maht on võrreldav 2007. a eelarve mahuga. Kogu riigieelarvest moodustab Kultuuriministeeriumi eelarve 2,02%.

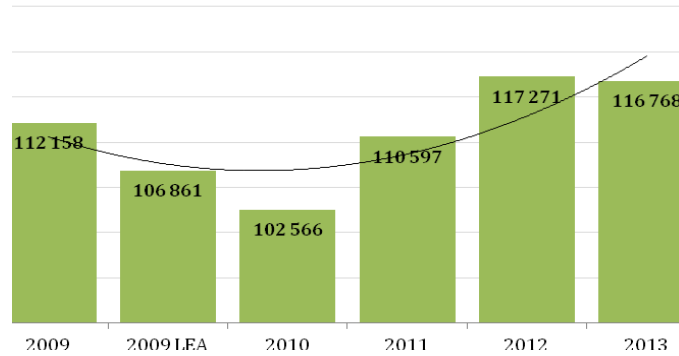
Lisaks Kultuuriministeeriumi valitsemisala eelarvele on Riigi Kinnisvara AS kaudu ja saastekvoodi müügist laekunud summadest tehtud investeeringuid Kultuuriministeeriumi valitsemisala asutustesse kokku 20,3 mln euro ulatuses.

Eelarve kogumahu suurusest on olulisem vaadelda mittefikseeritud kuludega seotud rahaliste vahendite mahu muutumist viimastel aastatel. Eelarve kulude kogumahu saab jaotada tinglikult kaheks: **Fikseeritud kuludes** kajastuvad välistoetused ja sellega seotud kaasfinantseerimine, majandustegevusest laekuvatest tuludest ja

⁶ RES – riigi eelarvestrateegia

toetuste arvelt tehtavad kulud, Kultuurkapitali eelarve, hasaertmängumaksu laekumisest tehtavad kulud, kultuuri- ja spordipreemiad ning muud siseriiklikud ja rahvusvahelised kohustused. **Fikseerimata kuludes** kajastuvad Kultuuriministeeriumi valitsemisala asutuste (sh avalik-õiguslikud, SA-d ja riigiasutused) tegevuskulud, investeeringud, toetused programmide ja projektide läbiviimiseks kohalike omavalitsuse ja kolmanda sektori üksustele. Joonisel 2 on näha, et fikseerimata kulude osa on majanduslanguse aastatega võrreldes suurenenud ning näitab kasvavat trendi. Mittefikseeritud kulude ühekordne hüppeline kasv mahus 2,7 mln eurot 2012. aasta eelarves on seotud sihtasutuste likvideerimisest tulenenud kohustuste täitmisega.

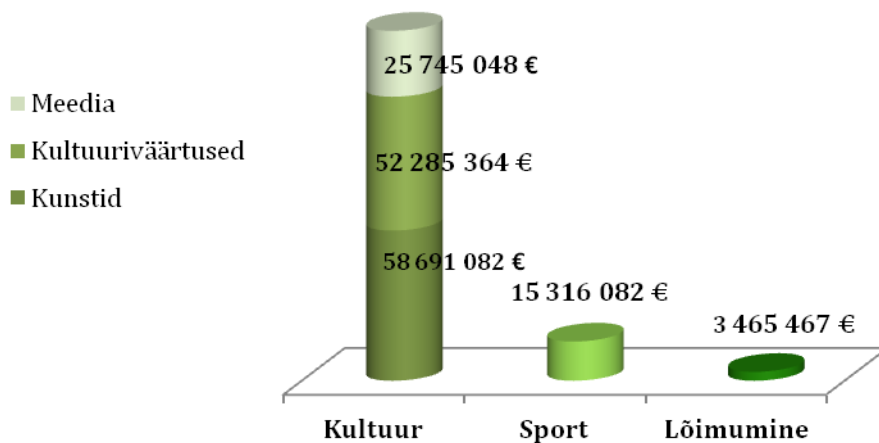
Muud fikseerimata kulud 2009-2013 (tuh EUR)

Joonis 2: Mittefikseeritud kulud Kultuuriministeeriumi eelarves

Riigi eelarvestrateegia (RES) poliitikavaldkondadest on Kultuuriministeeriumi vastutusosalas kolm: kultuur, sport ja lõimumine. Lõimumistegevused on jaotatud erinevate ministeeriumite vahel (vt vastavat peatükki lisas 1) ning seetõttu ei iseloomusta Kultuuriministeeriumi eelarves toodud maht valdkonna kogufinantseerimist. Lõimumise poliitikavaldkonna elluviimiseks kasutatakse enim välisvahendeid.

2013. aasta vahendid riigi eelarvestrateegia poliitikavaldkondade lõikes

Joonis 3: Kultuuriministeeriumi eelarve jagunemine RES poliitikavaldkondade lõikes 2013

Kultuuritöötajad, loometegevuse toetamine

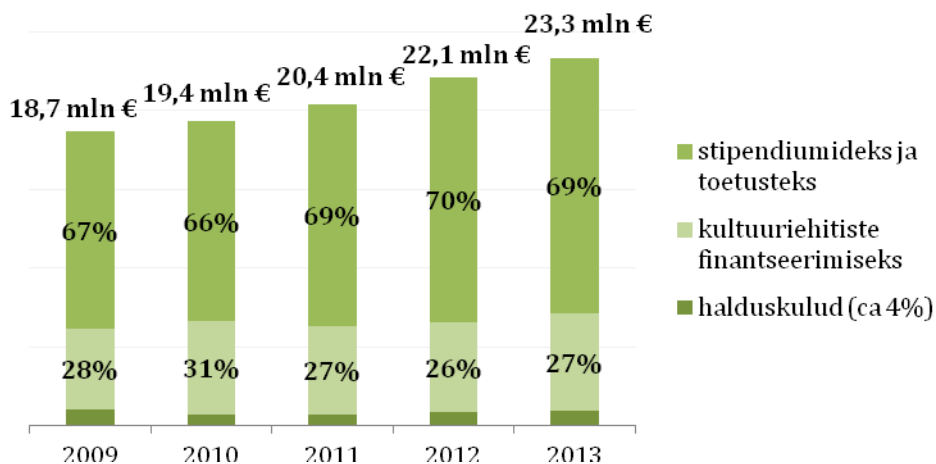
Kultuuriministeeriumi valitsemisalas töötab kokku **3 835 inimest**. Seisuga 31.10.2012 töötab Kultuuriministeeriumis 71 inimest, Muinsuskaitseametis 49 inimest, haldusala riigiasutustes 1 592 inimest, sihtasutustes 740 inimest ning avalik-õiguslikes 1 383 inimest. Tööjõumaksudena ning erisoodustusmaksudena laekus riigieelarvesse tagasi **24,1 mln eurot** (2012).

Valitsus on oluliseks pidanud **tõsta kvalifitseeritud kultuuritöötajate töötasusid**, mis on suur samm kultuuri jätkusuutlikkuse tagamisel. Vastavalt Vabariigi Valitsuse delegatsiooni ja TALO kokkuleppele, on kõrgharidusega

ja kõrgharidust nõudval ametikohal täistööajaga töötava kultuuritöötaja või temaga võrdsustatud isikute alampalgamäär alates 2014. aastast **700 eurot kuus**.

Lisaks Kultuuriministeeriumi kaudu jagatavatele toetustele on valdkonnas oluliseks loometööga seotud rahastajaks avalik-õiguslik **Eesti Kultuurkapital** (*edaspidi* Kultuurkapital), kelle tegevuse eesmärk on kunstide, rahvakultuuri, kehakultuuri ja spordi ning kultuuriehitiste rajamise toetamine (vastavalt kokkulepitule finantseeritakse Kultuurkapitali toel ühe objekti, Eesti Rahva Muuseumi, rajamist) rahaliste vahendite sihipärase kogumise ja sihtotstarbelise jagamise kaudu. Kultuurkapital toetab Eesti Kultuurkapitali seaduses nimetatud kultuurivaldkondi alkoholi- ja tubakaaktsiisist ning hasartmängumaksust laekuvatest tuludest, põhikapitalilt teenitavast tulust, Kultuurkapitali heaks tehtavatest varalistest annetustest ja pärandustest, muust majandustegevusest tulenevast tulust ja muudest laekumistest. Joonisel 4 on ära toodud Kultuurkapitali eelarve ja kulude jagunemine aastatel 2009-2013. Kultuurkapitali eelarve 2013. aastaks on 23,3 mln eurot, millest 16,16 mln jagatakse stipendiumiteks ja toetusteks ning 6,23 mln kultuuriehitiste finantseerimiseks.

Eesti Kultuurkapitali eelarve 2009-2013 (mln €) ja jaotus kulude kaupa (%)

Joonis 4: Eesti Kultuurkapitali eelarve aastatel 2009-2013 (2013 RES põhjal, 2009-2012 tegelikud kulud)

Kultuurkapitali aluspõhimõtte järgi teevad toetuste eraldamise otsused nii era- kui juriidilistele isikutele valdkondade ekspertidest koosnevad sõltumatud sihtkapitalid ja ekspertgrupid. 2012 maksti eraisikutele toetusi kokku summas 3 910 007,07 eurot, sh sihtkapitalide kaudu 3 056 965,07 eurot ja maakondlike ekspertgruppide vahendusel 314 622 eurot. Elutöötoetusi maksti kokku 889 korral, kokku 538 420 eurot.

Olulisemad arengutrendid valdkonnas⁷

- Kultuuripoliitika elujõulisuse huvides on tähtis käsitleda kultuuri mõjusid laiemas vaates.** Järjest olulisem on seostada kultuurinähtusi teiste eluvaldkondadega ning tuua esile mõjud, mille kaudu kultuur ühiskonda panustab. See kehtib nt säästva arengu, ettevõtluse, regionaalse arengu, sotsiaalse sidususe, välispoliitika jt valdkondades, kus kultuuri kaudu on võimalik riigi potentsiaali suuremaks ja mitmekesisemaks muuta. Näitena võib tuua turismi, kus olulise osa põhjustest, miks Eestit külastada või siseturismi teenuseid tarbida moodustab siinne kultuuriruum, sellega seotud vaatamisväärsused ning erinevad sündmused. Nii elavdab kultuuri- ja spordielu olulisel määral ettevõtlust ja kohalikku konkurentsivõimet. Eesti Konjunktuuriinstituudi poolt läbi viidud uuringu järgi toob iga kultuuri- või spordisündmusesse investeeritud 1 euro tagasi 4 eurot⁸. Ka 2012. aastal jätkunud kultuuripoliitika arengusuundade⁹ koostamise üks lähtekohti on valdkondadevaheliste mõjude nägemine ning sellest tulenevate võimaluste elluviimine.
- Kultuuris osalemine on jätkuvalt kasvanud.** Tõusnud on teatri- ja muuseumikülastuste arv, 2014. aasta suvel toimuvale üldlaulu- ja tantsupeole on registreerunud rekordarv soovijaid, suur on

⁷ Põhjalikum hetkeolukorra analüüs on toodud Lisas 1.

⁸ Uuringu materjalid on leitavad veebilehel <http://www.kul.ee/index.php?path=0x1x917>.

⁹ Vt www.kultuuripoliitika.ee.

publikuhuvi ka spordivõistluste vastu (nt 2012. aasta suvel toimunud U-19 EM finaaltourniir jalgpallis). Kasvanud on liikumisharrastusega tegelevate inimeste osakaal.

- Kultuuri jätkusuutlikkuse seisukohalt on väga tähtis lastele ja noortele suunatud tegevus.** Positiivselt on laste ja noorte kaasamisele mõjunud näiteks laulu- ja tantsupidu, samuti on tõusvat trendi täheldatud liikumisharrastuses. Eesti keelt mitte emakeelena kõnelevatel lastel ja noortel on järjest paremaid võimalusi omandada eesti keelt ning eestikeelset haridust, tähtis on luua järjest avaramaid võimalusi nende veelgi suuremaks kaasamiseks kultuuri- ja sporditegevustesse. Samas on majanduslik kitsikus seadnud keerulisse olukorda regionaalsed kultuuri- ja sporditegevuste rahastajad ning oluline on analüüsida, kuidas tagada rahastamis põhimõtted, mis võimaldavad kohalikul tasemel tegevusi pakkuda (nt huvikoolide rahastamise korraldamine).
- Ajakohastamisel on võimalused tagada loovisikutele piisavad sotsiaalsed tagatised.** 2012. aasta jooksul on astunud mitmeid samme, et muuta seadusandlust viisil, mis lubab pakkuda sotsiaalseid garantiisid loovisikutele, kelle sissetulekute suurus või laekumise ebaregulaarsus seda seni ei võimaldanud.
- e-Lahendused soodustavad ligipääsu kultuurile.** Mitmed hästi käivitunud ja toimivad e-lahendused aitavad kaasa muuseumide, raamatukogude, muinsuskaitse ja laiemalt digiteerimisega seotud arendustegevustele (sh MUIS, DIGAR, URRAM, Kultuuripärandi portaali e-kultuur.ee, Kultuurimälestiste register). E-raamatute levik laieneb järjest, tele- ja raadioprogrammid on valdavalt kättesaadavad ja järelvaadatavad veebis, sh toimub ERR arhiivide digitaliseerimine. Kasutajatele on avatud Eesti Spordiregister ning Eesti Spordi Biograafiline Leksikon.
- Viimastel aastatel on nii kultuuris kui spordis üha suuremat rolli mänginud **noorema põlvkonna esilekerkimine**. Mitmel puhul on saavutatud rõõmustavalt laialdast edu, seda tõestavad nii kodumaised kui ka rahvusvahelised tunnustused (nt muusikas, filmis, teatris jm).
- Loomemajanduse tähtsus** ning kultuuriekspordi maht koos **Eesti rahvusvahelise nähtavusega kultuuri kaudu jätkuvalt suureneb**. Mitmetes valdkondades on saavutatud senisest suurem ja laiaulatuslikum rahvusvaheline tähelepanu, mida toetab ka vastavate tugistruktuuride pidev arendamine (ekspordi- ja arenduskeskused, ametkondade koostöö).

Eesmärgid, meetmed, prioriteetsed tegevused ja uued algatused

POLITIKAVALDKOND: KULTUUR

Strateegiline eesmärk: Eesti kultuurielu on mitmekülgne ja kõrgetasemeline, pakkudes võimalusi loominguliseks tegevuseks ja kultuurist osasaamiseks ning Eesti tutvustamiseks maailmas kultuuri kaudu. Tagatud on Eesti rikkaliku vaimse ning materiaalse kultuuripärandi, sh kultuuriväärtusliku keskkonna ja eriilmeliste piirkondlike kultuuriruumide elujõulisus ja säilimine järeltulevatele põlvvedele.

Indikaatorid ¹⁰	2011	2012	2014 ¹¹	2017	2020
Teatrikülastused ja lavastused (RES 2014-2017 ja VVTP 2011-2015 indikaator)	1 mln; lavastusi 464	1,12 mln ¹²	1 mln; lavastusi 465	1 mln lavastusi 465	1 mln lavastusi 465
Eesti filmi turuosa	7%	7,6%	4%	7%	7%
Tõlked eesti keelest teistesse keeltesse (ilukirjandus)	55	33	40	45	47
Avariilises või halvas seisukorras olevate arhitektuurimälestiste osakaal (RES 2014-2017 ja VVTP 2011-2015 indikaator)	30,2%	27,8%	27%	25%	25%

¹⁰ Täpsed viited statistika allikatele on toodud valdkondade hetkeolukorra analüüsis (Lisas 1) põhiaandmete juures.

¹¹ Sihttasemed aastateks 2014, 2017 ja 2020 on Kultuuriministeeriumi poolne prognoos.

¹² Esialgne, mitte-ametlik statistika. Ametlikud andmed avaldatakse 2013. aasta kolmandas kvartalis.

Muuseumikülastuste arv (RES 2014-2017 ja VVTP 2011-2015 indikaator)	2,67 mln	¹³	2,82 mln	3 mln	3 mln
Rahvakultuuriharrastajate arv (RES 2014-2017 ja VVTP 2011-2015 indikaator)	83 487	84 789	84 900	85 000	85 000

MEEDE 1: Mitmekülgse kultuurielu tagamine kunstide toetamise ja Eesti kultuuri tutvustamise kaudu.

Meetme lühikirjeldus: Kunstide valdkonna riiklike institutsioonide (sh teatrid, kontsertorganisatsioonid) põhitegevuse ja kolmanda sektori organisatsioonide projektide toetamine, kunstide programmide elluviimine, eesti kultuuri tutvustamine maailmas, Eesti Kultuurikapitali põhitegevuse toetamine kunstivaldkondade finantseerimisel, uute kultuuriobjektide ehitamine ja olemasolevate renoveerimine; avalik-õigusliku Eesti Rahvusringhäälingu põhitegevuse toetamine, ringhäälingu valdkonna regulatsioonide kehtestamine ja järelvalve kooskõlas Euroopa Liidu põhimõtetega.

Olulisemad probleemid ning tegevused nende lahendamiseks:

Nr	Probleemipüstitus	Tegevused lahendusteni jõudmiseks
1.1	Sotsiaalkindlustuse tekke arvestus toimub kuupõhiselt, mistõttu vabakutselistele loovisikutele, kelle sissetulekutelt makstakse küll aasta jooksul sotsiaalmaksu vähemalt miinimummääralt, kuid kelle sissetulekud varieeruvad kuude lõikes, ei ole tagatud ravikindlustust.	Töötatakse koostöös Rahandusministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi ja valdkondlike organisatsioonidega välja ettepanekud sotsiaalmaksu summeerimiseks, et tagada ravikindlustus ka juhul, kui sissetulekud kuude lõikes varieeruvad, kuid aasta lõikes on makstud sotsiaalmaksu vähemalt miinimummääralt. (VV tegevusprogramm).
1.2	Riik toetab kultuuri rahvusvahelistumist, kuna see rikastab ka kohalikku kultuuripilti ja avardab siinsete kultuuritegijate tegutsemisvõimalusi. Kultuuril on oluline roll ka välissuhtluses, ekspordis ja riigi mainekujunduses. Samas on senini keskendatud kultuurialasele koostööle peamiselt Euroopas, ometi on viimastel aastatel tõusnud oluliselt Aasia ja Põhja-Ameerika kontaktide tähtsus ja samuti nende huvi kultuurikoostöö vastu.	Toetatakse kultuurieksporti ning rahvusvaheliselt olulistest valdkonna kultuurisündmustest, messidest ja biennaalidest osavõttu, kaasfinantseeritakse Euroopa Liidu kultuuriprogrammis osalevate projektide tegevust, uuendatakse riikidevaheliste kahepoolsete kultuurilepete alusel koostatud koostööprogramme (VV tegevusprogramm). Edendatakse valdkondadevahelist koostööd eesmärgiga tutvustada Eestit rahvusvahelistel messidel atraktiivse ja kultuurse riigina, nt rahvusvahelise toidukultuurimessi Grüne Woche 2014 kultuuriprogrammi elluviimine ja EXPO 2015 kultuuriprogrammi elluviimine Milaanos. Jätkub kultuuriesindajate võrgustiku arendamine Eestile kultuuri-, välis- ja majanduspoliitiliselt olulistesse keskustesse, sh Aasia ja Põhja-Ameerika suunal, tihendatakse koostööd valdkondlike info- ja arenduskeskuste, kultuurieksporti toetavate partneritega.
1.3	Kaasajastatud ning kasutajasõbraliku veebikeskkonna kaudu vahendatud info kultuurisündmuste kohta pole senini olnud kättesaadav eri platvormidel, kultuuriorganisatsioonide infosistuse kvaliteet on olnud ebaühtlane ning puudunud on vajalik funktsionaalsus ning mitmekeelne tugi.	Koostöös Eesti Instituudiga jätkatakse ülevaatliku, funktsionaalse ja eri platvorme toetava mitmekeelse kultuurisündmuste kalendri arendamist (VV tegevusprogramm).
1.4	Riiklikud ülesanded arhitektuurivaldkonna koordineerimisel on killustunud erinevate	Osalemine koos teiste ministriumidega riikliku elukeskkonna põhimõtete väljatöötamisel,

¹³ Statistika 2012. aasta kohta pole arengukava koostamise hetkel kättesaadav.

	<p>institutsioonide vahel, mistõttu puudub ühtne riigiülene koordineerimine.</p>	<p>eesmärgiga koondada riiklik planeerimis- ja arhitektuurialane tegevus ühe ministereeriumi valitsemisalas.</p>
<p>1.5</p>	<p>Teatrite tegevuskeskkond vajab kaasajastamist, sh Ugala teater töötab tänaseks täielikult amortiseerunud hoones, samuti on kriitilises seisus mitmete teatrite (sh Vanemuine, Endla) lavatehnika seisukord.</p>	<p>Jätkata investseeringuid teatrite tegevuskeskkonna kaasajastamisse, sh prioriteetsena Ugala teatri rekonstrueerimine olemasolevates mahtudes, Nukuteatri hoovimaja rajamine (RKAS), investeeringud tulevatel aastatel teatrite lavatehnika uuendamisse. Samuti toetab riik kuni aastani 2019 vabatrappidele mõeldud Vaba Lava rendimakseid, kaalutakse sarnase mudeli käivitamist Narvas ja Tartus.</p>
<p>1.6</p>	<p>Teatrite rahastamise alused peavad olema selged ja põhjendatud ning saavutama peab selguse Kultuuriministreeeriumi ja Eesti Kultuurkapitali rollide jagunemises. Rahastusotsused annavad teatritele 3-aastase kindlustunde.</p>	<p>Etendusasutuste riigipoolne rahastamine toimub kolmeaastaste otsustena. Kultuuripoliitiliselt olulisi repertuaariteatreid toetatakse otse riigieelarvest, projektipõhiseid teatreid Eesti Kultuurikapitalist. Samuti toetab riik olulisemate teatri- ja tantsuagentuuride tegevust, teatrifestivalide korraldamist ja Eesti teatrite rahvusvahelistumist.</p> <p>Kultuuriministreeerium taotleb programmi "Teatrilased sündmused ja programmid" vahendite suurendamist, et vähendada Kultuurkapitali survet toetada rahvusvahelisi teatrifestivale ning selle asemel keskenduda riigieelarvest toetust mitte saavate projektiteatrite toetamisele.</p> <p>Eesti Vabariik 100 raames on kõikide suuremate teatrite koostöös kavas ellu viia kogu sajandi temaatikat kattev etenduste sari koos uue algupärandi tellimisega.</p>
<p>1.7</p>	<p>Sõnakunst on kultuuriruumi üks tähtsamaid alustalasid, mis loob eeldused ka teiste valdkondade kestmiseks ja arenguks. Inimeste lugemisharjumused on kiires muutumises, lugemisharjumuse kujundamine peab algama varases eas. Kuigi sõnakunsti kestmises on kesksel kohal kirjanik, on riiklikud toetusmehhanismid kohati ebaefektiivsed, kuna neist saavad ennekõike kasu jaemüüjad ja trükikojad, samas kui kirjanikele ei ole tagatud piisavat riigipoolset tuge. Ka ei ole Eestis suudetud senini maksimaalselt kasutada e-raamatute kiire arenguga kaasnevaid võimalusi.</p>	<p>Luuakse eeldused e-raamatute arvu kasvule ja suuremale levile, toetades Eesti väärtkirjanduse ja eelistatult koolides loetava soovitusliku kirjanduse väljaandmist e-raamatutena. Kui riik omandab autorilt litsentsi tema teose väljaandmiseks e-raamatuna, peab see olema kõigile tasuta ja piiranguteta kättesaadav. Ministreeerium taotleb toetusprogrammi "Eesti kirjandus" vahendite olulist tõstmist.</p> <p>Kirjandusvaldkonna rahvusvahelistumise tugevdamiseks toetatakse Eesti osalemist rahvusvahelistel raamatumessidel. 2018. aastaks taotletakse seoses Eesti Vabariik 100-ga peakülarilise staatust Londoni raamatumessil.</p>
<p>1.8</p>	<p>Senini valdkondliku keskse organisatsioonina tegutsenud Eesti Filmi Sihtasutus keskendus peamiselt filmide tootmisele, mistõttu olid rollid ülejäänud filmikunsti puudutavate küsimuste lahendamisel erinevate osapoolte vahel killustunud. Filmitootmiseks ette nähtud riiklikud vahendid ei taga tänasel päeval piisava arvu filmide tootmist, et tagada filmide professionaalsete oskuste säilimist ja Eesti filmide turuosa kasvatamist.</p>	<p>Eesti Filmi Instituut on kõiki olulisimaid valdkondlikke tegevusi kattev organisatsioon, mis toetab filmide arendamist, tootmist ja turundamist. Instituut vastutab talle kuuluva pärandi restaureerimise ja digiteerimise koordineerimise eest, kogub valdkondlikku statistikat ning viib ellu teadlikkuse ja täiendkoolitusega seotud tegevusi.</p>

		Kultuuriministeerium taotleb filmide tootmiseks riigieelarvevahendite olulist tõusu. Samuti käivitati Eesti Vabariik 100 raames filmiideede konkurss, mille lõppeesmärgiks on 7 filmi linastumine aastatel 2017 ja 2018. Nende filmide arendamist ja tootmist rahastatakse EV100 kaudu, vahendite taotlejaks on Riigikantselei.
1.9	Riigi jaoks on oluline väärtustada audiovisuaalset pärandit ja tagada võimekus selle säilitamiseks ja restaureerimiseks. Vastasel juhul on tänasel päeval arhiivides paiknevad filmid hävimisohus, samuti puudub avalikkusel piisav juurdepääs sellele kultuurilooliselt olulisele pärandile.	Riik toetab Eesti audiovisuaalse pärandi digiteerimist, süstematiseerimist ning tagab sellele piiranguteta avaliku ligipääsu.
1.10	Tänasel päeval on võimalused kujutavast kunstist osasaamiseks üle Eesti väga erinevad, samuti on kunstnike võimalused oma tööde tutvustamiseks laiemale avalikkusele sageli galeriide finantsvõimekusest tulenevalt piiratud. Eesti kunstiekspordis ja rahvusvahelistumises on viimastel aastatel toimunud küll oluline edasimineku, kuid üldiselt on Eestis tegitsevad kunstigaleriid sisemiselt vähesel määrel võrgustunud ja nende näituste tehniline baas on nõrk.	Riik toetab näituseasutuste tegevust, et luua üle Eesti võimalused osa saada kujutavast kunstist ja pakkuda kunstnikele võimalusi oma tööde tutvustamiseks laiemale avalikkusele. Samuti on prioriteediks Eesti kunstituru professionaliseerumine ja galeriide rahvusvaheline võrgustumine ning ühisturundus. Programmi tulemusena paraneb näitusemajade tehniline varustus. Kultuuriministeerium taotleb programmi "Kunstigaleriid" mahu olulist suurenemist. Eesti kunstielu rahvusvahelistumiseks taotletakse EV100 vahenditest ühe suurima Euroopa kaasaegse kunsti biennaali Manifesta korraldajaõigusi aastaks 2018.
1.11	Riigi ülesanne on soodustada eesti muusikaelu mitmekesisust, luues võimalusi kõrgetasemelisest muusikaelust osasaamiseks Eestis, soodustades Eesti heliloojate ja interpretide jõudmist rahvusvahelisele areenile ning viies kontserdikogemuse laste ja noorteni.	Aastast 2014 jätkatakse kultuurivaldkonna asutuste juriidilise vormi ühtlustamist, sihtasutustena alustavad tööd nii Eesti Kontsert kui ERSO, töhustades seeläbi nende juhtimist ja tegutsemisvõimalusi. Aastal 2015 on traditsiooniline kultuurivaldkonna teema-aasta pühendatud muusikale. Fookuses on lapsed ja noored, tähistatakse A. Pärdi ja V. Tormise juubeleid. Eesti Vabariik 100 raames on kavas tellida uut heliloomingut.
1.12	Muusikaelu kvaliteedi tagamisel on üheks suurimaks kitsaskohaks olnud muusikainstrumentide seisukord ja muusikute võimalused väärt pillide soetamisel. Isiklike pillide soetamisel on takistuseks muusikute madalad palgad, asutuste põhivarasse kuuluvate suuremate instrumentide seisukord on kohati väga halb.	Riigi ja erasektori koostöös luuakse pillifondid, mis soetavad, uuendavad, haldavad ja rendivad välja instrumente eesti muusikute rahvusvahelise konkurentsivõime tagamiseks. Samuti toetatakse riiklike, avalik-õiguslike ja riigi osalusel asutatud sihtasutustena tegutsevaid kontsertorganisatsioone põhivarasse kuuluvate instrumentide soetamisel.
1.13	Riik toetab oluliste Eesti heliloojate ja interpretide väärtusliku pärandi kogumist, dokumenteerimist, kirjastamist ja tutvustamist. Tänapäeval ei ole piisavalt tähelepanu pööratud piisavalt tähelepanu nende teoste tutvustamisele ja laialdasele	Riik soosib tähelepanuväärsete kultuuritegelaste mälestuse jäädvustamiseks ja nende loomingu edendamiseks eraalgatuslike seltside tekkimist, kellega saab riik sõlmida halduslepinguid nende kultuuritegelaste mälestusega seotud varade ja

	kasutamisele, mille autoriõigused kuuluvad riigile.	paikade haldamiseks, samuti riigile üle läinud autoriõiguste realiseerimiseks teoste laialdaseks kasutamiseks. Riik toetab Arvo Pärdi Keskuse tegevust ja 2018. aastaks keskusehoone rajamist ja avamist üldsusele.
1.14	Tähtis on võimekus tagada loomemajanduse kui kiirelt kasvava sektori arendamiseks vajaliku tugistruktuuri finantseerimine suurendamiseks ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimet ning pakkuda innovatsiooni ja lisandväärtust.	Loomemajanduse arenguks soodsate tingimuste loomine, sellealase teadlikkuse tõstmine, sh meetmete väljatöötamine EL tõukefondidest Kultuuriministeeriumi eestvedamisel koostöös MKM-i, SIM-i ja EAS-iga (VV tegevusprogramm).

MEEDE 2: Vaimse ja materiaalse kultuuripärandi mitmekesisuse säilitamise ja vahendamise toetamine.

Meetme lühikirjeldus: Kultuuripärandi valdkonna riiklike institutsioonide (sh muuseumid, Muinsuskaitseamet, Eesti Rahvusraamatukogu) põhitegevuse ja kolmanda sektori organisatsioonide projektide toetamine, olemasolevate kultuuripärandi ja kultuurilise mitmekesisuse toetusprogrammide jätkamine ning uute programmide ja arengukavade väljatöötamine, muinsuskaitsealaste rahvusvaheliste lepingute täitmisega seotud tegevuste toetamine, teavikute ja infokandjate soetamiseks vahendite eraldamine elanikkonnale kvaliteetse raamatukogundusteenuse tagamiseks, investeringute tegemine kultuuriväärtusi säilitavate institutsioonide tegevuskeskkonna kaasajastamiseks.

Olulisemad probleemid ning tegevused nende lahendamiseks:

Nr	Probleemipüstitus	Tegevused lahendusteni jõudmiseks
2.1	Tähtis on tagada, et on loodud võimalused, mille kaudu saab kultuuriväärtuste valdkond panustada EL 2014-2020 perioodiks seatud eesmärkide täitmisesse.	Kultuuriväärtustes peituvate võimaluste analüüsimine ja ellurakendamine, sh turismi ning regionaalse arengu valdkondades, tulemuseks valdkonna senisest suurem toetamine EL 2014-2020 eelarveperioodist (VV tegevusprogramm).
2.2	Tuginedes senistele kogemustele valdkonna toetusprogrammide koostamisel, on oluline analüüsida toetusvaldkonna ulatust ning jätkurahastuste loomist.	Kultuuripärandi toetusprogrammi ettevalmistamine ja käivitamine, sh arvestades Mõisakoolide programmi varasemat mõju ja tulemusi.
2.3	Digitaalne ligipääs kultuuripärandile ning selle digiteerimine pole tänaseks jõudnud soovitud mahtudeni.	Kultuuripärandi digiteerimine ja digitaalsena kättesaadavaks tegemine (VV tegevusprogramm). Eesmärgiks on, et aastaks 2018 on Eesti jaoks olulised kultuuriväärtused digitaalsena kättesaadavad (EV 100).
2.4	KUM haldusala muuseumide tänane organisatsiooniline vorm ei taga kõikidel juhtudel nende jätkusuutlikkust.	Ümberkorraldused muuseumide ning Ennistuskoda Kanut tegevuses.
2.5	Mitmed suure potentsiaaliga muuseumid vajavad selle avamiseks tegevuskeskkonna kaasajastamist ning ekspositsioonide uuendamist.	- Eesti Rahva Muuseumi uus hoone (2016), (VV tegevusprogramm); - Eesti Vabaõhumuuseumi külastuskeskus ja uus hoidla ning konserveerimiskeskus (2017); - Eesti Ajaloomuuseumi uuendatud Maarjamäe kompleksi taasavamine (2018).
2.6	Kõigi museaalide hoiutingimused ei taga nende pikaajalist säilimist.	Uute, ruumivaruga planeeritud hoidlate abil ja Hoiuraamatukogu osade ruumide kasutuselevõtuga muuseumihoidlana lahendatakse ka teiste ministeeriumi haldusala muuseumide museaalide hoiutingimuste probleem.

2.7	Oluline on tagada kõigile kooliõpilaste võimalused Eesti muuseumide külastamiseks.	Koostöös haridus- ja teadusministeeriumiga toimuvad arutelud muuseumide ja koolide koostöö tihendamiseks. Tulemuseks on riiklike õppekavadega seostuvad muuseumide haridusprogrammid ning igas kooliaastas on vähemalt üks muuseumide külastamise päev.
2.8	Oluline on suurendada väärtkirjanduse, kultuuriajakirjanduse ning e-raamatute kättesaadavust.	Tasuta e-raamatute kättesaadavaks tegemine Rahvusraamatukogu portaali Digar kaudu.
2.9	Tähtis on tagada Eesti rahvakultuuri traditsioonide elujõulisus ning järjepidevus.	XXVI Laulu- ja XIX tantsupeo korraldamine. XII Noorte laulu- ja tantsupeo korraldamine (VV tegevusprogramm). Laulu- ja tantsupeo protsessis osalevate kooride, orkestrite, rahvatantsurühmade ja rahvamuusikaansamblite tegevustoetuse programmi jätkamine.
2.10	Tantsupeol pole seni olnud pikaajalise perspektiiviga kindlat toimumispaika.	Tantsupidu tuuakse laulupeo toimumiskohaga ühtsesse keskkonda, areen valmib 2018 (EV 100).
2.11	Muinsuskaitse all olevate objektide nimekiri pole täies mahus tasakaalus ning ajakohastatud.	Muinsuskaitse all olevate objektide inventeerimine ja kaitse alla võtmise kriteeriumide ülevaatamine (VV tegevusprogramm).
2.12	Eesti soovib tulevikus enam osaleda veealuse kultuuripärandi kaitsega seotud rahvusvahelistes aruteludes.	UNESCO veealuse kultuuripärandi kaitse konventsiooniga liitumise ettevalmistamine, sh analüüs riigipoolsete kohustuste kohta.
2.13	Muinsuskaitsega seotud õigusruum vajab kaasajastamist.	Muinsuskaitseaduse ja vajadusel rakendusaktide muutmise ettevalmistamine.
2.14	Ehitismälestiste tehniline seisund on suures osas avariiline või halb (enam kui 25% mälestistest).	Mälestiste inventuur, teadlikkuse tõstmine, nõustamine, toetuste jagamise põhimõtete muutmine. Omanikele suunatud restaureerimistoetuste mahu kasv.

POLIITIKAVALDKOND: SPORT

Strateegiline eesmärk: Spordialaliitude, -klubide ja -koolide ja teiste spordiühenduste näol on Eestis toimiv spordikorraldus, mis tagab võimalused nii harrastus-, tipp- kui noortesporti arenguks. Kaasajastatud spordiinfrastruktuuri abil on kõikjal Eestis loodud tingimused nii saavutusspordi arenguks kui liikumisharrastusega tegelemiseks.

Indikaator	Selgitus	2010	2011	2014 ¹⁴	2017	2020
Liikumisharrastusega regulaarselt tegelevate inimeste osakaal elanikkonnast	Rohkem kui kord nädalas vabal ajal tervisespordi harrastavate 16-64-aastaste inimeste osakaal. Allikas: Eesti Tervisearengu Instituut (RES 2014-2017 ja VVTP 2011-2015 indikaator)	36,3%	- ¹⁵	42%	45%	45%
Spordiklubides sporti harrastavate noorte (0-19-aastased) arv ja	Noorte spordiharrastajate arv on eriti oluline seetõttu, kuna selles eas kujundatakse tervise-	24,3% (68 941)	26% (72 873)	26% (72 500)	27% (73 000)	30% (75 000)

¹⁴ Sihttasemed aastateks 2014, 2017 ja 2020 on Kultuuriministeeriumi poolne prognoos.

¹⁵ Tervise Arengu Instituut viib vastavat uuringut läbi üle ühe aasta.

osakaal kogu vanusegrupist	käitumist edaspidiseks eluks. Allikas: Eesti Spordiregister (RES 2014-2017 ja VVTP 2011-2015 indikaator)					
Harrastajate arv spordiklubides	Organiseeritult spordiga tegelejate arv spordiklubides. Allikas: Eesti Spordiregister	129 832	129 409	130 000	131 000	132 000

MEEDE 3: Tingimuste loomine spordiga tegelemiseks nii harrastuslikul kui professionaalsel tasemel.

Meetme lühikirjeldus: Riiklikud toetused spordiorganisatsioonidele harrastusspordi, tippspordi ja noortespordi arendamiseks, liikumisharrastust edendavate programmide elluviimine, investeringud uute spordirajatiste ja lähiliikumispaikade ehitamiseks ja olemasolevate kaasajastamiseks.

Olulisemad probleemid ning tegevused nende lahendamiseks:

Nr	Probleemipüstitus	Tegevused lahendusteni jõudmiseks
3.1	Oluline on tagada, et tervislike eluviiside propageerimise ja liikumisharrastuseks soodsate tingimuste loomise abil tõuseks liikumisharrastusega regulaarselt tegelevate inimeste osakaal.	Liikumisharrastuse riikliku arengukava aastateks 2011-2014 elluviimine (VV tegevusprogramm). Liikumise ja spordi aasta 2014 ettevalmistamine ja läbiviimine.
3.2	Spordipoliitika pikaajalised rõhuasetused pole tervikvaates läbianaalüüsitud ning kirjeldatud.	Koostöös partneritega koostatakse valdkondlik strategiadokument, mis määratleb spordipoliitika suunised aastani 2020.
3.3	Tähtis on ellu viia algatusi, mis aitavad kaasa treenerite teadmiste ning oskuste ja kutsesüsteemi arendamisele.	Treenerite kutsesüsteemi edasiarendamine ja tasemekoolituste korraldamine (VV tegevusprogramm). Treenerite uuringu tulemuste rakendamine.
3.4	Spordiga tegelevate inimeste (sealhulgas noorsportlased ja liikumisharrastajad) tervisekontrolli süsteem vajab laiendamist ning suuremat arstide kaasatust.	Koostöös sotsiaalministeeriumiga sportlaste tervisekontrolli süsteemi elluviimine ja arendamine (VV tegevusprogramm).
3.5	Tähtis on tagada, et on loodud võimalused, mille kaudu saab spordivaldkond panustada EL 2014-2020 perioodiks seatud eesmärkide täitmisesse.	Üle-eestilise sporditaristu arendamine Euroopa Liidu järgmise eelarveperioodi 2014-2020 vahenditest (VV tegevusprogramm).
3.6	Eesti ei ole varasemalt suutnud alati kasutada kõiki olemasolevaid võimalusi ennast spordi kaudu tutvustada, sh arvestades rahvusvahelist huvi spordivõistluste vastu.	Rahvusvaheliste spordi suurvõistluste kõrgetasemelise läbiviimise toetamine Eestis (VV tegevusprogramm).
3.7	Oluline on seista dopinguvaba spordi põhimõtete eest.	Antidopingu programmi elluviimine (tõuseb sportlastelt võetud dopingutestide arv, viiakse läbi teadlikkust tõstvaid tegevusi).
3.8	Eesti spordielu hea maine tagamiseks on tähtis võidelda sporditulemustega manipuleerimise vastu.	Euroopa Nõukogu sporditulemustega manipuleerimisega vastu võitlemise konventsiooniga liitumine, mis aitab kaasa teadlikkuse kasvule ning millega kaasnevad täiendused õigusraamistikus.
3.9	Jätkusuutliku spordielu tagamiseks on tähtis tugevdada valdkonna organisatsioonide võimekust ning parandada juhtimiskvaliteeti.	Spordiklubidele kvaliteedinõuete väljatöötamine (VV tegevusprogramm).

3.10	I kooliastme kohustusliku ujumise algõpetuse programmi jätkusuutlikkus ei ole täna tagatud.	Jätkusuutlikkuse tagamiseks on vajalik kahekordistada riigieelarvelise toetuse mahtu.
3.11	Tähtis on tagada ministri määruse „Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetuseks eraldatud vahendite jaotamise kord“ rakendamiseks vajalikud vahendid spordialaliitude tegevuse toetamisel.	Spordialaliitudele eraldatava toetuse maht on jäänud 2008. aasta tasemele. Ministri määruse rakendamiseks on vajalik leida täiendavaid vahendeid vähemalt 100 000 euro ulatuses.

POLIITIKAVALDKOND: LÕIMUMINE

Strateegiline eesmärk: Eesti keelest erineva emakeelega Eesti elanikel on võrdsed võimalused ühiskonnaelus osalemiseks ja eneseteostuseks ning sinne kultuuriline mitmekesisus rikastab ja tugevdab Eesti kultuuriruumi.

Indikaator	Selgitus	2011	2012	2014 ¹⁶	2017	2020
Ühise meediavälja ulatus Eestis	ERRi (sh Raadio 4 ja ETV/ETV2) jälgitavus venekeelsete elanike hulgas (Eesti Lõimumiskava 2008-2013, RES 2014-2017 ja VVTP 2011-2015 indikaator)	58%	58%	-	-	-
Määratlemata kodakondsusega isikute arv	RES 2014-2017 ja VVTP 2011-2015 indikaator (Arengukavas esitatud andmete allikaks on Rahvastikuregister)	94 395	93 102	90 000	85 500	81 500

MEEDE 4: Lõimumistegevuste ja kultuurilise mitmekesisuse toetamine.

Meetme lühikirjeldus: Lõimumisalaste tegevuste elluviimine vastavalt arengukavale Lõimuv Eesti 2014-2020, Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutuse Meie Inimesed tegevuse toetamine, rahvusvähemuste, hõimurahvaste ja rahvusaaslaste kultuuriprojektide ja -seltside toetamine.

Olulisemad probleemid ning tegevused nende lahendamiseks:

Nr	Probleemipüstitus	Tegevused lahendusteni jõudmiseks
4.1	Lõimumisvaldkonna eesmärkide saavutamine eeldab tõhusamat ametkondadevahelist strateegilist koostööd,	Lõimumisvaldkonna uue arengukava „Lõimuv Eesti 2020“ rakendamine (VV tegevusprogramm).
4.2	Hõimurahvaste ja rahvusaaslaste kultuuritegevuse elujõulisus tagab ühiskondliku sidususe ning kultuuridevahelise koostoime.	Hõimurahvaste ja rahvusaaslaste toetamine (VV tegevusprogramm).
4.3	Tagamaks lõimumisega seotud protsesside mõjukus, on tähtis toetada Eestisse elama asunud kodanike ühiskonda sulandumist.	Vastnaturaliseerunud kodanike toetamine (VV tegevusprogramm).
4.4	Lõimumistegevuste kvaliteetseks planeerimiseks on tähtis süsteemselt ja teaduspõhiselt jälgida ühiskonnas toimuvaid protsesse ning neid adekvaatselt mõõdistada.	Korrapärase ja ülevaatliku integratsioonimonitooringu läbiviimine.
4.5	Analüüsimist vajab kultuuriautonomiate temaatikaga seotud õigusruum ning rahastamine.	Vähemusrahvaste kultuuriautonomia seadusega seotud seadusandliku baasi ja rahastamis põhimõtete analüüsimine.
4.6	Rahvusvähemuste, väliseestlaste ja hõimurahvaste roll Eesti mitmekesisuses kultuuriruumis ja Eesti Vabariigi kujunemisloos vajab ühiskonnas suuremat teadvustamist.	Erinevate Eesti kultuurilist mitmekesisust tutvustavate sündmuste korraldamine (sh EV 100 juubeliaastal), eestlaste ja teiste rahvuste kontaktide suurendamine tööelus ja vabaihendustes.

¹⁶ Sihttasemed aastateks 2014, 2017 ja 2020 on Kultuuriministeeriumi poolne prognoos.

Arengukava finantsplaan

Tegevus- valdkond	Meetme nimetus	Tulu, kulu või finantseerimis- tehing	Finantseerimine (eur)			
			2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7
Kultuur	Mitmekülse kultuurielu tagamine kaunite kunstide toetamise ja Eesti kultuuri tutvustamise kaudu.	Tulud	13 617 205	14 379 812	14 824 848	14 481 520
		Kulud	76 506 149	87 400 249	83 852 999	75 554 435
		Finantseerimistehingud	1 738 515	1 700 239	1 654 272	1 631 605
	Vaimse ja materiaalse kultuuripärandi mitmekesisuse säilitamise ja vahendamise toetamine.	Tulud	20 917 962	19 811 316	19 678 464	19 630 047
		Kulud	65 029 512	62 916 035	74 858 698	86 538 661
		Finantseerimistehingud				
	Mitmekülsete ja tasakaalustatud meediateenuste arenguks soodsate tingimuste loomine.	Tulud				
		Kulud	28 921 441	29 196 817	29 459 791	30 838 413
		Finantseerimistehingud				
	Lõimumistegevuste ja kultuurilise mitmekesisuse toetamine.	Tulud	588 904	609 081	662 250	680 827
		Kulud	2 674 337	2 727 057	2 931 892	2 916 661
		Finantseerimistehingud				
TEGEVUSVALDKONNA TULUD KOKKU			35 124 071	34 800 209	35 165 562	34 792 394
TEGEVUSVALDKONNA KULUD KOKKU			173 131 439	182 240 158	191 103 380	195 848 170
TEGEVUSVALDKONNA FINANTSTEHINGUD KOKKU			1 738 515	1 700 239	1 654 272	1 631 605
Sport	Tingimuste loomine spordiga tegelemiseks nii harrastuslikul kui professionaalsel tasemel.	Tulud	5 038 467	5 153 981	5 316 080	5 375 274
		Kulud	15 530 147	15 005 926	15 252 477	15 061 392
		Finantseerimistehingud				
TEGEVUSVALDKONNA TULUD KOKKU			5 038 467	5 153 981	5 316 080	5 375 274
TEGEVUSVALDKONNA KULUD KOKKU			15 530 147	15 005 926	15 252 477	15 061 392
TEGEVUSVALDKONNA FINANTSTEHINGUD KOKKU						
TULUD KOKKU			40 162 538	39 954 190	40 481 642	40 167 668
KULUD KOKKU			188 661 586	197 246 084	206 355 857	210 909 562
FINANTSTEHINGUD KOKKU			1 738 515	1 700 239	1 654 272	1 631 605

LISA 1: HETKEOLUKORRA ANALÜÜS

1. POLIITIKAVALDKOND: KULTUUR

1.1. STRATEEGILINE SUUND: KUNSTID, LOOMEMAJANDUS

1.1.1. ALATEEMA: ARHITEKTUUR

Eestis tegeleb arhitektuurivaldkonnas tootmise ja teenuste pakkumisega kokku ligikaudu 500 ettevõtet. Arhitektuuri- ja ehitusliku insener-tehnilise projekteerimise valdkonnas töötab hinnanguliselt üle 4 200 inimese, kogutulu teenisid arhitektuuribürood üle 115 mln euro¹⁷.

Tugevused	Võimalused
<p>Eestis on arvukalt noori, kuid seejuures juba olulise töökogemusega arhitekte. Eesti arhitektuuri iseloomustavad märksõnad "julge" ja "huvitav".</p> <p>Valdkonnas on tugevad ja toimivad erialaühendused: loomeliidud, erialaliidud, arenduskeskus ja koostööplatvorm Arhitektuurikoda. Lisaks tegutsevad ekspordifookusega ühendused.</p> <p>Uus trend on kogukondlike organisatsioonide rolli ning teadlikkuse suurenemine partnerina (nt Uue Maailma Selts, Telliskivi Selts, Kadrioru Selts jt). Samuti töötavad professionaalsed urbanistide rühmitused.</p> <p>Eesti on hästi integreeritud rahvusvahelistesse arhitektuurialastesse võrgustikesse ja poliitikafoorumitesse. Erialaliidud kuuluvad vastavatesse Euroopa ja maailma organisatsioonidesse.</p> <p>Valdkonna tegevust kajastatakse välisnäitustel ja -meedias. Eesti osaleb edukalt maailma suurimal arhitektuuribiennaalil Veneetsias.</p>	<p>Olles valdkonnana osa ehitatud keskkonna kujundamisest on arhitektuuri mõju ja kvaliteedi suurenemine seotud kogu terviku arengutega. Ametkondliku koostöö parandamisel ning killustatuse vähendamisel avanevad mitmed võimalused arhitektuuri positiivset mõjuvälja suurendada, seda nii iga inimese elukeskkonna kui ka suuremate kategooriate mõistes.</p> <p>Ehitussektori jaoks on üha olulisem pidada silmas pikemaajalisi mõjusid ning see suurendab ka arhitektuurse projekteerimise olulisust.</p> <p>Kasvavad nõuded energiatõhususele ja ehitusinfo modelleerimisele loovad kiirelt kohanevatele ettevõtetele võimalusi siseneda lähiturgudele (Skandinaavia, Läti, Venemaa), sh puitarhitektuuriga tegelemisel.</p> <p>Eesti inseneeria on toetava distsipliinina oma tugeva teaduspõhisusega arhitektidele hea koostööpartner.</p>
Nõrkused	Ohud
<p>Arhitektuurivaldkonnas levinud ärimudelid ei ole suures osas jätkusuutlikud. Enamus arhitekte töötavad "ühemehebüroodena", mis võib olla otstarbekas teatud juhtudel, ent välistab teatud tüpoloogiate/mahtude projekteerimise ja reeglina ka ekspordi. Majanduskriisi ajal ei toimunud arhitektuuribüroode olulist konsolideerumist.</p> <p>Nõrk ekspordivalmidus, lisaks büroode väiksusele takistab ekspordi vähene välisurgude tundmine.</p> <p>Väljatöötamata on täiendkoolituse süsteem, mis käsitleks põhjalikult energiatõhusust, tarkvara kasutamist jmt.</p> <p>Valdkonna vähene teadmispõhisus, innovaatus ja interdistsiplinaarus, puudub arhitektuurivaldkonna ja teadusasutuste koostöövõrgustik.</p>	<p>Ametkondlik killustatus. Ehitatud keskkonna kujundamisega tegelevad sageli inimesed, kellel puudub selleks vastav ettevalmistus ja pädevus, lisaks jäävad osad probleemide katmata nõ hallaladesse kuna puudub instants, kes näeks tervikpilti ja kokkupuutepunkte.</p> <p>Kasvavate energiatõhususe ja ehitusinfo modelleerimise nõuetega ei suudeta kaasa minna. Oht on, et üks kvaliteetidest (nt ohutus või energiatõhusus) hakkab domineerima teiste üle.</p> <p>Projekteerimisteenuse riigihangete süsteem. Pakkumusi ei hinnata eelkõige pädevuse ja kvaliteetide alusel, vaid esmaseks kriteeriumiks on madalaim hind. Lisaks ka autoriõiguste kaitse arhitektuuriteoste osas ja kompleksse projekteerimise põhimõtte juurutamine.</p>

¹⁷ http://www.ki.ee/publikatsioonid/valmis/Projekteerimisfirmade_kaardistamine.pdf, andmed tuginevad Eesti Konjunktuuriinstituudi uuringu „Eesti projekteerimisturg” tulemustele (2008), täpsustatud andmed avalikustatakse loomemajanduse kaardistuses 2013. aasta juunis.

1.1.2. ALATEEMA: ETENDUSKUNSTID

Põhiandmed ¹⁸			
Lavastuste ja etenduste arv:	2011	2010	2009
Lavastusi (RES 2014-2017 indikaator)	464	417	401
Etendusi	5 012	4 593	4 731
Teatrikülastuste arv (RES 2014-2017 indikaator):	2012	2011	2010
	1 120 000	1 008 305	899 900
			2009
			873 802

Tugevused	Võimalused
<p>Eestis on nii juriidiliselt vormilt, žanritelt kui regionaalse kaetuse seisukohalt mitmekesine teatrimaastik.</p> <p>Teater on regionaalselt hästi kättesaadav, kõikidel elanikel võimalik ligikaudu 100 km raadiuses oma elukohast etenduskunstidest osa saada. Seda võimendab nii riiklik programm "Teater maal" kui ka teatribusside projekti edukas käivitamine.</p> <p>Etenduskunstide valdkonnas töötavad pühendunud ja võimekad professionaalid, kes on moodustanud tugevad erialaliidud.</p> <p>Etenduskunstidel on Eesti kultuuriruumis hea maine. Teatrikülastuste poolest elaniku kohta kuulub Eesti Euroopa absoluutsesse tippu.</p> <p>Süsteemne, struktureeritud ja laiapõhjaline haridusmaastik tagab valdkonna jätkusuutlikkuse.</p> <p>Teatristatistika on kvaliteetne - oluline sisend rahastusotsustele ning teatripoliitika kujundamisel.</p>	<p>Vaba Lava näol on käivitatud uus mudel, mis kaasab erasektori ning pakub vabatruppidele tegutsemiseks vajalikke lisavõimalusi.</p> <p>Tehnoloogiline areng loob uusi võimalusi etenduste vahendamiseks, samuti aidates etendusasutustel kokku hoida reklaami, piletimüügi, lavastustehnika jne kulusid.</p> <p>Etenduskunstid jõuavad üha laiemalt erinevatesse mängukohtadesse, suurendades veelgi regionaalset kättesaadavust ning tuues piirkondadesse lisaväärtust.</p>
Nõrkused	Ohud
<p>Valitseb ebaühtlane tööhõivepoliitika ja tööjõu rakendatuse tase, mida iseloomustavad spetsialistide üle- või alaproduktsioon ning ebaühtlane hõivatus.</p> <p>Valdkonna välisuhtluse ja turustamise võimekus on ebaühtlane.</p> <p>Etendusasutuste aegunud taristu, ennekõike juba moraalselt vananenud lavatehnika, mille asendamine tänapäevase tehnoloogiaga on kallis.</p> <p>Etendusasutuste finantseerimisel puudub süsteem kohalike omavalitsuste ja erasektori vahendite eraldamisel.</p> <p>Pakutavate laste- ja noortelavastuste vähene variatiivsus ja nn „mustad trupid“ mõjutavad negatiivselt tulevaste teatrikülastajate arvu ja maitseelistusi.</p> <p>Professionaalse teatrikriitika kvaliteet on tagasihoidlik.</p>	<p>Eestikeelsete tüvitekstide vähesus, mis pärsib omadramaturgia arengut.</p> <p>Vähene koostöö teatrite vahel ja ressursside mõistlik jagamine vähendab osade teatrite, ennekõike vabatruppide võimalusi publikuni jõuda.</p> <p>Teatrite tehnilise personaline lahkumine paremini tasustatavatele ametikohtadele muudes sektorites või välismaal.</p>

¹⁸ www.teater.ee, 2012 andmed on esialgsed ja arengukava esitamise seisuga mitte-ametlikud.

1.1.3. ALATEEMA: FILMIKUNST

Põhiandmed ¹⁹				
	2012	2011	2010	2009
Kinod ja piletimüük				
Keskmine piletihind (EUR)	4,4	4	3,6	4,2
Kinokülastusi (mln)	2,6	2,3	2,1	1,8
Eesti filmitootmine				
Täispikki mängufilme	9	7	4	6
Kodumaiste filmide turuosa	7,6%	7%	2,3%	2,4%

Tugevused	Võimalused
<p>Andekate ja rahvusvahelist tuntust kogunud filmitegijate olemasolu Eestis ja rahvusvahelise koostöökogemusega Eesti filmitootjad.</p> <p>Eesti film on tõestanud jätkusuutlikku elujõulisust sama kaua kui maailma filmikunst. Eesti filmid kõnetavad kohalikku publikut ja toovad vaatajaid saalidesse.</p> <p>Suurenenud on riigipoolne toetus ekspordile ja rahvusvahelistumisele (sh tootmine, ekspord, rahvusvaheline kaastootmine).</p> <p>Eestis toimuvad rahvusvaheliselt tunnustatud filmifestivalid.</p> <p>Eestis tegutseb rahvusvaheline Balti Filmi- ja Meediakool, mis on valdkonna jätkusuutlikkuse mõistes oluline keskus.</p> <p>Ambitsioon ja kriitiline mass ekspertteadmiseiga inimesi on valdkonna arendamiseks olemas. Suurenenud on järeletootmisvõimekus Eestis.</p>	<p>Filmitootmisse rohkemate finantside suunamine mõjutaks positiivselt lisaks AV sektorile tervikuna ka teenindus-, turismi-, IT-, finants-, sise- ja väliskaubandust.</p> <p>Kohalike omavalitsuste huvi regionaalfondide loomiseks aitaks tuua Eestisse välismaiseid võttegrupe, elavdada kohalikku ettevõtlust ja tugevdada omatoodangu konkurentsivõimet.</p> <p>Eesti filmivaldkonna professionaalid on näidanud oma võimet olla tehnoloogiliseks innovaatoriks. Nende ulatuslikum kaasamine ja toetamine aitab kaasa Eesti kui innovaatilise riigi mainele.</p> <p>Loomemajanduse kasvav roll Euroopa majanduses, millest filmitootmine koostöös audiovisuaalse tööstusega saab kasu lõigata (sh nõudlus teenuste järele, nt arvuti- ja mobiilimängud).</p> <p>Eesti Vabariik 100 raames loodavad filmid rikastavad oluliselt kultuuripilti.</p>
Nõrkused	Ohud
<p>Filmitootjate ärimudelid ei ole valdavalt jätkusuutlikud.</p> <p>Valdkond on seesmiselt killustunud, toimuvad sisemised vastandumised. Puudub toimiv ja tugev katusorganisatsioon.</p> <p>Filmitootmiseks mõeldud vahendite vähesus.</p> <p>Kõrgtehnoloogiliste võttepaviljoni puudumine takistab filmide tootmist ja Eestisse välisvõttegruppide toomist.</p>	<p>Tugevnev rahvusvaheline konkurents võttepaikade pakkumise vähendab võimalusi tuua Eestisse rahvusvahelisi võttegrupe ja olla konkurentsivõimeline tootjamaa.</p> <p>Balti Filmi- ja Meediakooli vähesed võimalused rahastada ka üliõpilaste filmide tootmist, et tagada lõpetajatele reaalne praktikakogemus.</p> <p>Väikeste filmitootmise mahtude juures on filmitegijad alakoormatud ning nii ei säili filmitegijate professionaalsed oskused.</p>

¹⁹ www.efsa.ee

1.1.4. ALATEEMA: KIRJANDUS JA KIRJASTAMINE

Põhiandmed			
	2012	2011	2010
Trükiarv (mln eks)	4,640	4,431	5,450
Tõlked eesti keelest teistesse keeltesse (ilukirjandus) ²⁰	33	55	26

Tugevused	Võimalused
<p>Eestis on palju häid kirjanikke, keda loetakse meelsasti kodumaal ja kelle looming on saanud järjest tuntumaks ka Eestist väljaspool.</p> <p>Eesti Lastekirjanduse Keskus on keskne eriala- ja infoasutus lastekirjanduse alal, kus kogutakse, säilitatakse ja vahendatakse kõikidele huvilistele uurimuslikel, hariduslikel ja meelelahutuslikel eesmärkidel laste- ja noortekirjandust kui eesti kultuuripärandi osa.</p> <p>Eesti Kirjanduse Teabekeskus vahendab eesti kirjanikke ja nende teoseid maailmale, toetab ja koolitab tõlkijaid, haldab inglise keelset ainulaadset andmebaasi eesti kirjanikest, nende teostest, tõlkijatest ja eesti kirjanduse tõlgetest.</p> <p>Regulaarne ja läbimõeldud esindatus rahvusvahelistel raamatumessidel, mis on aidanud esile tõsta ja soodustanud mõnede kirjanike populaarsuse kasvu maailmas. Esmaste otsekontaktide sõlmimiseks ja Eesti kirjanduse tutvustamiseks on äärmiselt oluline Eesti jätkuv esindatud olulisematel rahvusvahelistel raamatumessidel. Eesti kirjanduse ja kirjanike esindamisel toimub tihe koostöö Eesti Kirjanduse Teabekeskuse, Eesti Lastekirjanduse Keskuse ja Eesti Kirjastuste Liidu vahel.</p> <p>Tihe raamatukogude võrk üle Eesti aitab muuta raamatu kättesaadavaks, olles olulisimaks lugemiskultuuri kandjaks.</p>	<p>Kirjastused ühinevad, suuremad struktuurid võimaldavad teha paremat müügitööd, koordineerida kirjanike esindatust, tagada väljaantavate raamatute kvaliteet, kirjastuste koostöös püütakse lahendada ka raamatumüügi seotud probleeme, eriti väiksemates kohtades.</p> <p>Tänu kirjanike esinemiste kasvule kui ka tööle nii raamatukogudes ja koolides on paranemas eesti kirjanduse maine. Maine kasvule aitavad kaasa ka kirjanduse ja lugemise populariseerimisele suunatud suuremad kirjandusfestivalid.</p> <p>E-raamatute arvu kasv ja e-raamatute lugejate arvu kasv aitab kaasa ka lugemise populariseerimisele ja kirjanduse kättesaadavuse suurenemisele. Loomemajandussektoris vastava võimekuse loomine.</p> <p>Eesmärgistatud tegevus eesti kirjanduse rahvusvahelistumisel – peakülaliseks pürgimine Londoni raamatumessil 2018 toob endaga võimalused eesti kirjanduse suurema mahulises tõlkimises, tõlkijate koolituses, eesti kirjanduse väljaandmises väliskirjastajate poolt, eesti kirjanike järjest tihedamas osalemises rahvusvahelistel kirjandusfestivalidel, nende tuntuse kasv.</p>
Nõrkused	Ohud
<p>Eestlaste lugemisharjumus on vähenemas. Lugemine kui vabaaja veetmise vorm, peab võistlema muude meelelahutusvormidega.</p> <p>Eestis on väga palju kirjastusi, tihti on need nn „ühe mehe või ühe raamatu“ kirjastused, kirjastuste vahel puudub koostöö, eriti tõlkeramatute väljaandmise koha pealt (tihti antakse samaaegselt välja väga sarnaseid raamatuid). Kirjastuste ärimudelid on vananenud.</p> <p>Eesti kirjastused ei tegele kindlate kirjanike loominguga, eesti kirjanikud vahetavad kirjastusi ja see omakorda ei pane kirjastusi pingutama kirjanike</p>	<p>Eesti kirjanike ja kirjanduse varujäämine näiteks Soome ja teiste Põhjamaade jõulisema turundus- ja eksporditegevuse kõrval, peamiselt tingitud rahastamise vähesusest. Kui eesti kirjandust tõlgivad reeglina needsamad inimesed, kes tõlgivad ka soome kirjandust, siis just raha on see, mis paneb tõlkima pigem Soome kirjandust ja seda ka lisatoetuste olemasolul pakkuma väliskirjastajatele. Välja peaks kujunema kindel nii tõlkijatele kui väliskirjastajatele mõeldud toetuste süsteem, mis tagaks süstemaatilise eesti kirjanduse tõlgete ilmumisel väliskirjastustes.</p> <p>Laiapõhjalise hariduse kadumine viib paratamatult ka heade kirjanike kadumisele. Eesti praegune</p>

²⁰ Eesti Kirjanduse Teabekeskus (<http://www.estlit.ee/>), 2012 a andmed on esialgsed (31.01.2013 seisuga)

<p>turundamisel, sest neil puudub selleks motivatsioon. Kirjastused ei esinda autorite õigusi, ei vahenda ka kirjanikke väliskirjastajatele, sest selleks puuduvad neil vastavad lepingud. Eesti kirjanikud ei kasuta agente, tutvustamise ja promomise töö teevad ära Kirjanduse Teabekeskus ja Lastekirjanduse Keskus, kuid edaspidine töö oma autoriõigustega jääb reeglina kirjanikule.</p> <p>Raamatute jaemüügi koondumine kahe suurema ettevõtte kätte on loonud olukorra, kus kaks tegijat kontrollivad turgu, mistõttu raamatute hind on kallinenud.</p> <p>Eesti kirjanduse rahvusvahelistumise üheks suureks takistuseks on eesti kirjanduse tõlkijate vähesus. Eesti Kirjanduse Teabekeskus teeb küll tõsiselt tööd uute tõlkijate leidmisel ja ka nende koolitamisel, kuid siiani puudub näiteks võimalus mõnes Eesti ülikoolis saada õpetust eesti kirjanduse tõlkimises. Rahvusvahelises plaanis puudub kohati järjepidevus, messidel osalemine pole kaetud mitmeaastaste strateegiliste kavadega.</p>	<p>haridussüsteem ei suuna lapsi mõtestatud eneseväljendusoskuste arendamisele. Eesti keele ja kirjanduse tundide vähenemine, kõrghariduses järjest süvenev võõrkeelsete õppekavade suurenemine ei taga hea keeleoskuse ja keeletunnetusega noorte kirjanike pealekasvu.</p> <p>Eesti laiatarbe meedia suhtumine kultuuri, seal hulgas ka kirjandusse on pealiskaudne, suurel määral puudub edasiviiv kultuurikriitika, kõige laiemas mõttes, kultuur jõuab harva päevalehtede esikaantele, või üldse lehte, veelgi harvem aga telesse või raadiosse. Laiema diskussiooni kadumine viib kultuuri marginaliseerumiseni.</p>
---	--

1.1.5. ALATEEMA: KUNST

Põhiandmed²¹

Statistikaameti andmetel²² külastas 2009-2010 aastal kunstinäitusi vähemalt korra 12 kuu jooksul Eesti vähemalt 10-aastastest elanikest 28%.

Tugevused	Võimalused
<p>Peale on kasvanud uus, end rahvusvaheliselt positsioneeriv kunstnike ja kuraatorite põlvkond, kes on võimelised maailmas läbi lööma ja oluliselt rahvusvahelistama tänast Eesti kunstielu.</p> <p>Näitusepaikade taristu Eestis on mitmekülgne, tagades laiapõhjalise näituseelu. Väljal tegutsevad professionaalsed kunstikorraldajad on pühendunud ja suudavad kõrgetasemeliselt tegutseda ka puudulike ressursside tingimustes.</p> <p>Eesti Kaasaegse Kunsti Arenduskeskus veab valdkonna ekspordiplaani ning see on elavdanud oluliselt siinsel turul toimijate – galeriide ja kunstnike – tegevusi nii kohalikul kui rahvusvahelisel areenil.</p> <p>Olemas on rahvusvaheliste arengueesmärkidega erialameedia baas, mille moodustavad üks akadeemiline ajakiri, kaks kunstile keskendunud perioodilist trükist ja sotsiaalmeedia väljaanded. Vahepealse madalseisuga võrreldes on tuntavalt aktiveerunud ka kunsti kajastamine laiatarbemeedias.</p>	<p>Manifesta toimumine 2014. aastal Peterburis tõmbab kunstimaailma tähelepanu siinsele regioonile ja on võimaluseks nii siinsetele kunstikorraldajatele kui turundajatele, samuti Eesti kunstipublikule ja -haridusele. Riigi valmidus kandideerida Manifesta korraldajamaaks 2018. aastal võiks edu korral olla lisaargumentiks regiooni kinnistamisel Euroopa kunstikaardile ning valdkonna jõuliseks professionaalseks arenguks.</p> <p>Rahvusvahelise koostöö intensiivistumise ja siinsete kunstiresidentuuride arengu korral avarduvad võimalused Eesti kunstnikele rahvusvaheliseks koostööks Eestis ja osalemiseks erinevates residentuurivõrgustikes.</p> <p>“Areneva turu” potentsiaali ära kasutamise korral rahvusvahelise kunstiäri suurem huvi siinsete kunstnike loomingu vastu ning Eesti galeriide kasv ekspordivõimalus.</p> <p>Kunstnike ja kunstiprofessionaalide spetsiifiliste tehnilise, tehnoloogilise ja ökonoomse võimekuse suunamine produktsiooniteenuse arendusse ja ekspordile, mis kasvataks edu korral valdkonna elujõudu ja professionaalset taset.</p>

²¹ http://www.ki.ee/publikatsioonid/valmis/Eesti_loomemajanduse_olukorra_uuring_ja_kaardistus_2009.pdf.

²² [Statistikaameti kultuurielus osalemise uuring 2009-2010](#)

	<p>2011. aastast jõustunud „Kunsteoste tellimise seadus“, mille abil lisandub avalikke tellimusi kunstnikele, on kujunemas oluliseks valdkonda lisanduvaks finantsmahuks. Seaduse rakendumine on toonud esile momente, mille osas soovitakse mehhanismi täiendada.</p>
Nõrkused	Ohud
<p>Kunstivaldkond koosneb valdavalt vabakutselistest loovisikutest, kelle professionaalne tegevus sõltub otseselt valdkonna (mitteriiklike) institutsioonide eelarvevõimalustest. Suure vabakutseliste arvu juures on Eesti Kultuurkapitalil vaid kümme loomestipendiumi, mis võimaldavad isikutel lühiajaliselt loometööle keskenduda.</p> <p>Eestis tegutsevad kunstigaleriid ei toimi enamuses kunstnike esindaja ja vahendajana. Selge, lepingupõhine esindussuhe tagaks kahepoolse kindlustunde ja korrigeeriks kunstiturgu, mis täna ei ole autori- ja agendipõhine, vaid teosepõhine, meenutades pigem jaekaubandust. Väga vähesed Eesti kunstnikke esindab täna mõni välisgalerii.</p> <p>Nüüdiskunsti valdkonda iseloomustab vähene institutsioonide (ja ka üksikisikutest kunstiprofessionaalide) omavaheline koostöö ning eelkõige vähesed institutsionaalsed rahvusvahelised suhted. Eesti kunsti potentsiaali peaks toetama jõulisem, ühtsetele eesmärkidele keskendunud selge tegevuskavaga institutsionaalne baas.</p> <p>Nüüdiskunsti välja tegevused sõltuvad olulisel määral ühest rahastajast. Eesti Kultuurkapitalilt saavad tegevustoetust mitmed institutsioonid, projektitoetuste kaudu ollakse valdkonna tegevuste põhiraahastaja. Valdkonna võime kaasata eraraha või laiemalt kolmandaid kaasrahastajaid, on äärmiselt nõrk.</p> <p>Kunstiturg on valdkonna majandustegevuses täna pigem finantstoetuste vajaja, mitte tegevuste rahastaja funktsioonis.</p> <p>Valdkonna maine on nõrk, puuduvad laiemal ühiskondlikul tasandil tunnustatud kunstivaldkonna arvamusiidrid ja valdkonda populariseerivad, vahendavad selgitajad meedias ja/või avalikkuses.</p> <p>Valdkonna (näituse-)tehniline baas on nõrk, väljaspool tõmbekeskusi tegutsevatel väikegaleriidel pole enamasti pädevat tehnilist personali ega võimalust tehnikuid palgata, transporditingimused on ebaprofessionaalsed või kättesaamatu hinnaga. Nagu teisedki valdkonna vähesed töökohad, on olemasolevad tehnilised ametid alatasustatud.</p> <p>Puudub ühtne andmebaas ja Eesti kunstielu süsteemne dokumenteerimine - seda nii kunstiajaloo kui jooksva kunstialase teavitustegevuse huvides. Eesti (nüüdis)kunsti integreerimine arendatavatesse digitaalsetesse andmebaasidesse on koordineerimata.</p>	<p>Provintsistumise oht: Eesti kunstielu jääb kohalikuks, puudub rahvusvaheline perspektiiv. Säilib nõukogude ajast ületunud kunstielu mudel, mis keskendub tänaseks nõrkadele esindusorganisatsioonidele ega käi kaasas ühiskonna muutustega.</p> <p>Intellektuaalse isolatsiooni oht. Kunstivaldkonna arutelud jäävad siseringi, ühiskond laiemalt ei mõista kaasaegset kunsti ja selle püüdlusi, kunstiteemaline diskussioon püsib valdkonna piirides, tekib enesekaitse refleksi igasuguse laiema diskussiooni suhtes.</p> <p>Tugeva kõrgharidusorganisatsiooni kui valdkonna olulise arendus- ja innovatsioonikeskuse ja tipp-professionaalide tööandja nõrgenemine või kadumine mõjutab otseselt tippude järelkasvu ja kõrgtasemel professionaalide töökohti: oht „Johann Köleri“ sündroomi taastekkeks: potentsiaaliga tipptegijad omandavad hariduse ja on hõivatud Eestist väljaspool, professionaalne side kodumaaga jääb nõrgaks või katkeb.</p>

1.1.6. ALATEEMA: MUUSIKA

Põhiandmed

Seisuga 17.02.2012 olid Äriregistris määratlenud enda tegevusalana kontserdi-korralduse või muusikalise loometegevuse²³ kokku 1 239 juriidilist isikut, sh 554 FIE-t. Töotajaid valdkonnas: ca 4 200²⁴

Tugevused	Võimalused
<p>Eestis tegutsevad rahvusvaheliselt tunnustatud tippkollektiivid ja paranenud on üldine kontserdikorralduse tase. Eraõiguslike muusikakollektiivide, kontserdikorraldajate ja muusikafestivalide tase on kõrge ja maastik mitmekesine.</p> <p>Aastal 2009 loodi MTÜ Eesti Muusika Arenduskeskus, mille eesmärk on žanriüleselt koondada valdkonna huve muusikaekspordi ja eesti muusika tutvustamise arendamisel. Seeläbi on õnnestunud valdkonda juurde tuua ka Euroopa Liidu toetusi.</p> <p>Helilooja Arvo Pärt on maailmas mängituim kaasaegne helilooja ning see omab suurt mõju siinsele muusikaelule. Helilooja loomingulise pärandi säilitamiseks ja arendamiseks tegutseb SA Rahvusvaheline Arvo Pärdi Keskus. Lisaks Arvo Pärdile on Eestis mitmeid rahvusvahelist tunnustust pälvinud heliloojaid, sh Tüür, Tormis, Tulve jpt.</p> <p>2012. aastal tõusid olulisel määral muusika valdkonna programmide mahud, võimaldades eeskätt eraõiguslikel tegijatel oma loomingulisi ideid senisest rohkem realiseerida.</p> <p>Tugev ja traditsiooniline muusikateater tegutseb kahes Eesti suuremas linnas - Tallinnas ja Tartus.</p>	<p>Muusika on suure tähtsusega valdkond nii kultuurivahetuse kui ka -ekspordi mõistes. Valdkonnaga seotud võimaluste jätkuv kasutamine väljaspool Eestit muudab riigi sellesuunalised tegevuskavad sisukamaks ja mõjusamaks.</p> <p>Hinnates kultuurisündmuste majanduslikku mõju, joonistuvad eriti selgelt välja muusikafestivalid. Tegemist on sündmustega, mis toovad lisaväärtust nii väliskülaliste teenindamisega seotud kui ka kohalikele ning siseturistidele suunatud ettevõtluses.</p> <p>Pillifondide loomine aitab parandada muusikutele kvaliteetsetele instrumentide kasutamise võimalusi.</p> <p>Eesti Kontserdi ja ERSO juriidilise vormi muudatused tagavad neile paindlikumad tegutsemisvõimalused.</p> <p>Koondumine kontserdielu korraldavatesse liitudesse aitab oluliselt planeerida ühistegevusi.</p>
Nõrkused	Ohud
<p>Tippkollektiivide töökeskkond vajab parandamist, ennekõike prooviruumide olukord.</p> <p>Muusikavaldkond tunneb puudust pillifondidest, mille eesmärk on tagada kvaliteetsete instrumentide kasutamise võimalus.</p> <p>Kontserdikorraldus maapiirkondades on hõre ning seega on ligipääs muusikaelule ebahütlane.</p>	<p>Muusikahariduse korraldus, mis on seni taganud muusikavaldkonna järjepidevuse ja kvaliteedi, võib muutuda, mis ohustab väljakujunenud süsteeme muusikahariduse andmisel alg-, põhi-, kesk- ja kõrghariduse baasil.</p> <p>Rahvusvaheline muusikavaldkonna tööturg meelitab Eestist eemale võimekaid muusikuid.</p>

1.1.7. ALATEEMA: LOOMEMAJANDUS

Põhiandmed²⁵

Loomemajandus on majandussektor, mis põhineb individuaalsel loovusel, oskustel ja andel ning mis on võimeline looma heaolu ja töökohti intellektuaalse omandi loomise ja kasutamise kaudu²⁶. Loomemajanduse valdkondadeks loetakse Eestis arhitektuuri, audiovisuaalvaldkonda, disaini, etenduskunste, meelelahutuse

²³ EMTAK-i kood 90012

²⁴ http://www.ki.ee/publikatsioonid/valmis/LM2009-13_MUUSIKA.pdf, täpsustatud andmed laekuvad loomemajanduse kaardistuse tulemustega juunis 2013

²⁵ http://www.ki.ee/publikatsioonid/valmis/Eesti_loomemajanduse_olukorra_uuring_ja_kaardistus_2009.pdf

²⁶ http://www.kul.ee/webeditor/files/loomemajandus/01_vldosa.pdf

infotehnoloogiat, kirjastamist, kultuuripärandit, kunsti, muusikat ja reklaami. Lisaks nendele valdkondadele on oluline silmas pidada ka elamusmajandusega²⁷ seotud arenguid (sh toidukultuuri toetamine jms).

	2007	2003	Osakaal tervikust
Ettevõtted ja asutused	5 002	2 307	9,4%
Töötajate arv	28 012	19 888	4,3%
Kogutulu (mln EUR)	1 146	606	2,6%
Osakaal SKPst	3%	3%	

Loomemajanduse statistika pole rahvusvaheliselt täies mahus võrreldav. Nimelt ei ole Euroopas kokku lepitud ühtses loomemajanduse definitsioonis. Erinevad riigid kasutavad valdkonna kirjeldamisel erinevaid määratlusi ning isegi erinevaid mõisteid. Siinkohal toodud võrdlevas tabelis on kasutatud üle-Euroopalist loomemajanduse kaardistust²⁸, mis kasutas kõikide riikide puhul sarnast ulatust. Tööhõive puhul kasutatakse Eurostati vastavasisulist uuringut 2007. aastast.

Riik	Osakaal SKPst	Osakaal tööhõivest
Eesti	2.4%	3.2%
Läti	1.8%	2.7%
Soome	3.1%	3.3%
Suurbritannia	3.0%	3.1%
EL keskmine	2.6%	2.4%

Tugevused	Võimalused
<p>2009. aastal Eesti Tuleviku-uuringute Instituudi läbiviidud uuringust²⁹ selgus, et loomemajandusala teadlikkus on viimastel aastatel oluliselt kasvanud. 2009. aastal alustati loomemajanduse teadlikkuse tõstmise projekti Loov Eesti, mis koondab enda alla nii loomevaldkonna ettevõtmiste meediatoe, meediasuhtluse, seminaride ja konverentside korraldamise, loomemajanduse uudiskirja väljaandmise kui laiapõhjalise loomeettevõtlusele suunatud veebiportaali www.looveesti.ee haldamise.</p> <p>Teostamisel on põhjalik loomemajanduse kaardistus, mille tulemusi esitletakse kevadel 2013. Koos sellega on Eestil sektorist põhjalikud andmed tuginedes juba kolmele uuringule ning neis kajastuvatele trendidele (ilmumisaastad vastavalt 2005, 2009, 2013).</p> <p>EAS on teinud mitmeid positiivseid rahastamisotsuseid loomemajanduse ettevõtete ja arendusorganisatsioonide toetamiseks. Klasterprogrammist on muuhulgas toetatud filmivaldkonna eelklasteri arendamist, ühisturunduse meetmest on rahastatud nii Tallinn Music Weeki kui Pimedate Ööde Filmifestivali filmiturgu Black Market. Jaanuaris 2010 tehti rahastamisotsus loomemajanduse tugistruktuuride meetme raames, millega jagati loomeinkubaatoritele ja arenduskeskustele välja 4,8 mln eurot. Muuhulgas rahastati Tallinna loomeinkubaatori, Tartu loomemajanduskeskuse, Viljandi loomeinkubaatori, Tallinna Kultuurikatla, Eesti Filmi Digikeskuse, Eesti Arhitektuurikeskuse ja</p>	<p>Järjest tähtsam on sidustada loomemajanduse mõjud ülejäänud ettevõtlusega ning kasutada ära võimalused siinsete kaupade ja teenuste lisandväärtuse tõstmiseks.</p> <p>Loomemajanduse kaudu on võimalik siduda kultuuriekspordi, turismi ja Eestit välismaailmas tutvustavate tegevuste mõjud ning luua ühtsem raamistik Eesti kuvandi tutvustamiseks.</p> <p>Loomemajanduse arenguid Eestis on ära märgitud ka Euroopa Liidu tasandil. Näiteks on Eesti alates 2011. aastast osalenud EL avatud koordineerimise meetodil tegutseva EL loomemajanduse töörühma vahetus juhtimises. See võimaldab tugevdada Eesti kuvandit EL otsustusprotsessides ning aitab tutvustada siinset kultuuriruumi laiemalt.</p> <p>Lähiaastate rahastamiskavade planeerimisel on analüüsitud võimalusi näha loomemajanduse panust selgemini jaotatuna kasvavate ettevõtete ning regionaalse tähtsusega ettevõtete arengus. Oodatavate tulemuste täpsustamine aitab kaasa efektiivsematele sekkumisloogikatele ning rikastab ka regionaalse tasandi võimalusi kohaliku loomeettevõtluse edendamisel.</p>

²⁷ Elamusmajandus on Põhjamaadest alguse saanud kontseptsioon, kus Euroopa mõistes sagedamini esinevatele loomemajandusvaldkondadele on lisatud nt toidukultuur ja kulinaaria jm elamustega seotud teemad (ingl k *experience economy*).

²⁸ Economy of Culture in Europe, 2006; Eurostat, 2007

²⁹ http://www.kul.ee/webeditor/files/loomemajandus/LM_uuring_loppraport.pdf

<p>Eesti Disainikeskuse tegevust ja investeeringuid.</p> <p>2011. a muudeti loomemajanduse tugistruktuuride määrust selliselt, et võimaldada arenduskeskustel taotleda toetust ka ekspordiplaanide elluviimiseks ning korraldati vastav taotlusvoor. Selle tulemusena said ekspordikavade väljatöötamiseks toetust mh muusika, filmi, kunsti, disaini, teatri ja kirjanduse valdkondades tegutsevad arenduskeskused.</p>	
Nõrkused	Ohud
<p>Loomemajanduse ettevõtete ja organisatsioonide ligipääs eksporditoetustele on seni jäänud piiratuks, kuna taotlemise tingimused ei arvesta sektori spetsiifikaga. Uue struktuurivahendite perioodi toetusmeetmete kavandamisel on oluliselt rohkem arvestatud loomemajanduse sektori eripäradega.</p> <p>Sektori konkurentsivõime suurendamiseks nii sise- kui välisturul on vajalik ettevõtete rahvusvahelistumine ja kasv (suurem töötajate arv, müügi- ja kasumlikkus jne). Loomemajanduse sektor koosneb peamiselt väikestest ettevõtetest ning turg on killustunud. Seega on arenguks vajalik nii valdkondade seesmine koostöö kui ka suurem võimekus siseneda välisturgudele.</p>	<p>EL rahastuse saanud algatuste tegevust mõjutab olulisel määral see, kuidas ja kui plaanipäraselt sujub toetuste väljamaksmine EAS-i poolt. Viimane aasta on seoses väljamaksetega toonud kaasa mitmeid probleeme ja viibimisi, mis omakorda piirab arenduskeskuste suutlikkust lubatud tegevusi ellu viia.</p>

1.2. STRATEEGILINE SUUND: KULTUURIVÄÄRTUSED

1.2.1. ALATEEMA: MUINSUSKAITSE

Põhiandmed	
<p>Kaitstavaid kultuurimälestisi (arheoloogia-, ehitis-, kunsti-, tehnika- ja ajaloomälestised)</p>	<p>26 575³⁰ (2013)</p>
<p>Ehitismälestiste olukord (RES 2014-2017 indikaator): 5 254 objektist on avariilises või halvas seisukorras 27,8 %³¹ (2012).</p>	
<p>Lisaks on Eestis 12 muinsuskaitseala, sh UNESCO maailmapärandi nimistusse kuuluv Tallinna vanalinn. Maailmapärandi nimistusse kuulub Struve geodeetilise kaare koosseisus Tartu tähetorni hoone.</p>	

Tugevused	Võimalused
<p>Paljud silmapaistvad mälestised hiljuti põhjalikult restaureeritud.</p> <p>Missioonitundega inimesed, aktiivne kolmas sektor. Pärandivaldkonna väärtustamise ja kaitsesse on kaasatud mitmeid institutsioone ja organisatsioone, laiapõhjalisus (Keskkonnaamet, RMK, muuseumid).</p>	<p>Suurendada valdkondadevahelist sidusust (keskkonnakaitse, muuseumid).</p> <p>Ühineda ja rakendada Euroopa maastikukonventsiooni, veealuse kultuuripärandi kaitse konventsiooni.</p>

³⁰ www.muinas.ee

³¹ Kultuurimälestiste riiklik register; register.muinas.ee

<p>Kohalike omavalitsuste kaasatus (miljööalad, halduslepingud MKA-ga).</p> <p>Tugev koostöö rahvusvaheliste organisatsioonidega (UNESCO) ja ekspertorganisatsioonidega (ICOMOS, ICCROM, ICOM, DOCOMOMO).</p> <p>Toimib kultuurimälestiste riiklik register.</p> <p>Riiklike toetusprogrammide olemasolu (mõisakoolid, pühakojad, maa-arhitektuur).</p> <p>Kaitsestrateegiate nihkumine objektikeskselt keskkonna väärtustamisele.</p> <p>Erialahariduse olemasolu (akadeemiline ja kutsehariduse tasand, täiendkoolitused).</p> <p>Mälestiste restaureerimisse panustavad nii riik, KOVid kui eraomanikud.</p> <p>Välisrahastusega projektide edukas rakendamine (Norra finantsmehhanism, Interreg jm).</p>	<p>Erinevate toetuskeemide rakendamine mälestiste omanikele (analoogselt teiste ELi riikidega).</p> <p>Seadusandluse muutmine alternatiivsete kaitsereežiimide rakendamiseks (planeeringud).</p> <p>Kohaliku kompetentsi tõstmine läbi haldusreformi läbiviimise.</p> <p>Kolmanda sektori huvi tõus valdkonna vastu (koolitused, teatud riiklike funktsioonide delegeerimine).</p> <p>Majanduskasvu tingimustes jätkuvad riiklikud programmid ja arengukavad, algatatakse uusi.</p> <p>Euroopa Liidu toetuste ulatuslikum kasutamine.</p>
Nõrkused	Ohud
<p>Kultuurimälestiste nimekiri ei kajasta muutunud väärtushinnanguid ega peegelda tasakaalustatult meie ajaloo olulisemaid protsesse.</p> <p>Inimressursi nappus valdkonnas (nt looduskaitse valdkonnaga võrreldes), KOVide vähene kompetents.</p> <p>Akadeemilise taustsüsteemi puudulikkus (uurimisinstituudi ja alusuuringute puudumine). Restaureerimisalase kutsehariduse ebaühtlane tase.</p> <p>Nõrk koostöö erinevate organisatsioonide vahel (ekspertorganisatsioonid, muuseumid, puudub ülevaade kõigist valdkonnas tegutsevatest organisatsioonidest).</p> <p>Mälestise omanike õiguste ja kohustuste tasakaal on paigast ära.</p> <p>Säästva arengu ühekülgne käsitus (energiasäästu prevaleerimine teiste säästlikkuse aspektide kõrval).</p> <p>Muinsuskaitseadusele alternatiivsete kaitsemeetodite puudumine (planeeringud).</p> <p>Õiguslase ja majandusliku kompetentsi puudulikkus valdkonna sees. Puudub oskus muinsuskaitselisi väärtusi majandusliku eelisenä ära kasutada (nt turismi kontekstis).</p> <p>Valdkonna vastuoluline maine. Puudulik teavitus- ja haridustöö. Kultuurimälestiste tähistamine on ebapiisav.</p>	<p>Ebaprofessionaalsus restaureerimises, uurimises, projekteerimises (kvaliteetse tööjõu nappus, tegevusloaga ettevõtjate töö ebaühtlane kvaliteet).</p> <p>Ääremaastumine, pärandi kasutus väheneb (eriti maapiirkondades).</p> <p>Pärandi mõiste ühekülgne käsitlemine ühiskonnas.</p> <p>Kinnisvaraarenduse jõuline surve.</p> <p>Pärandiaspekti mitteametamine euro- ja energiatõhususe regulatsioonides.</p>

1.2.2. ALATEEMA: MUUSEUMID

Põhiandmed ³²			
	2011	2010	2009
Museaalide arv	8,6 mln ³³	10,0 mln	9,8 mln
Muuseumikülastuste arv (RES 2014-2017 indikaator)	2,67 mln	2,15 mln	2,23 mln
Töötajate arv	1586	1 593	1 552

Tugevused	Võimalused
<p>Mitmed uued või uuenduskuuri läbinud muuseumid (sh EL tõukefondide toel). Tänu sellele liigub muuseumikülastuste arv tõusvas trendis. Külastatavuse kasv on tõstnud ka muuseumide võimekust suurendada majandustegevusest laekuvat tulu, mis omakorda võimaldab pakkuda külastajatele mitmekesisemat näituste ning sündmuste programmi.</p> <p>Rikkalikud muuseumikogud: vaimne ja aineiline kultuuripärand on mitmekesine ja ulatuslikult säilinud.</p> <p>Missioonitundelised muuseumispetsialistid.</p> <p>Osalemine rahvusvahelistes koostööprojektides.</p> <p>Loodud on muuseumide infosüsteem MuIS, toimub järjepidev kultuuripärandi digiteerimine (2013. aasta alguse seisuga oli MuSi kantud andmed 2 121 035 museaali kohta).</p>	<p>Siseturismi areng ja välituristide arvu suurenemine.</p> <p>Ühiskonna jõukuse suurenedes väärtustavad inimesed enam vaba aega. See on võimalus muuseumide jaoks pakkuda kvaliteetset ja harivat ajaveetmise võimalust.</p> <p>Uues rahvusvahelistunud majanduses ja globaliseerumisprotsessis tõusevad väikekultuurid veelgi enam esile, läbi kohaliku eripära on võimalik rohkem tähelepanu võita.</p> <p>IKT areng: interneti ja erinevate e- ja m-lahenduste jmt kasutamine intensiivistub üha enam. Tehnoloogiate areng laiendab ka kultuuripärandist osasaamise võimalusi.</p> <p>Inimeste osalemissoovi tõus, kodanikeühenduste rolli suurenemine: seoses kodanikuühiskonna arenguga suureneb vabatahtlike hulk, kes (teatud abistamise ja toetamise korral) on nõus panustama (nii oma vaba aja kui teiste ressursidega) kultuuripärandi valdkonda ning osalema aktiivselt erinevates kultuuripärandi valdkonna tegevustes.</p> <p>Organisatsiooniliste vormide mitmekesisuse võimaldamine (lisaks riigi- ja KOV-ide muuseumidele sihtasutused), mis tagab muuseumide paindlikuma juhtimise ja jätkusuutlikuma arengu.</p>
Nõrkused	Ohud
<p>Osade muuseumide puhul vähene omanäolisus ja uuenduslikkus, vananenud ekspositsioonid.</p> <p>Põhjalikult läbitöötamata muuseumikogud, kaasaja ja lähimineviku kultuuripärandi juhuslik kogumine, muuseumide vähene ja killustatud koostöö.</p> <p>Kõigi museaalide hoiutingimused ei taga nende pikaajalist säilimist.</p> <p>Vananev alarahastatud töötajaskond, täiendkoolituse ja spetsialistide järelkasvu</p>	<p>Riiklik rahastamine ei suuda katta hinnatõusu, mistõttu kannatavad muuseumi sisutegevused.</p> <p>Rahvastiku koondumine suurlinnadesse ja mujal elanike vähenemine. Seetõttu on osa piirkondi haritud muuseumitöötajate palkamiseks ebaatraktiivsed. Samuti mõjutab see negatiivselt külastajate arvu.</p> <p>Surve riigieelarvele, kui ei suudeta kohalikul initsiatiivil ning ilma pikaajalise plaanita loodud muuseumide püsikuludid katta.</p>

³² www.stat.ee

³³ Alates aastast 2011 ei arvestata Eesti Kirjandusmuuseumi andmeid, sest Eesti Kirjandusmuuseum ei ole muuseumiseaduse alusel tegutsev muuseum, vaid teadus- ja arendusasutus, mis täidab ka rahvuslike humanitaarteaduste keskarhiivi ning arhiivraamatukogu ülesandeid.

<p>probleemid. Suutmatuse konkureerida tööandjana teatud tugiteenuste tööjõuturul (turundus, arendus, IT, finantsjuhtimine).</p> <p>Puudub süsteem kooliõpilaste muuseumikülastuste toetamiseks, muuseumide haridusprogrammid ei haaku alati õppekavadega.</p> <p>Parandamist vajab muuseumikogude kättesaadavus veebis, kiirendades andmete sisestamist ja digikujutiste lisamist muuseumide infosüsteemi MuIS.</p>	<p>Suurenev konkurents kultuuriturul, muuseumide võimetus võistelda külastuskeskustega.</p>
--	---

1.2.3. ALATEEMA: RAAMATUKOGUD

Põhiandmed ³⁴			
Raamatukogude arv (2012):	557 munitsipaalraamatukogu, sh 467 põhikogu ja 90 harukogu		
Töötajate arv (2012):	1 578, sh raamatukoguhoidjaid 1 306		
Rahvaraamatukogude laenutuste arv	2012	2011	2010
(RES 2014-2017 indikaator)	11,58 mln	11,96 mln	11,97 mln

Tugevused	Võimalused
<p>Eestis on toimiv raamatukoguvõrk.</p> <p>Tegevused on standardiseeritud ja võrreldavad teiste riikidega.</p> <p>Infosüsteemide ja e-teenuste olemasolu, riiklik IT-programmide arendamine.</p> <p>Hoiuraamatukogu pimedate raamatukogu tegevus ning heliraamatud nägemispuudega inimestele.</p> <p>Tasuta interneti kasutamise võimalus.</p> <p>Rahvusraamatukogu aktiivsus raamatukogunduse arendamisel (standardid, statistika, koolitused, terminoloogia, märksõnastamine).</p>	<p>Avaliku teenuse laiendamine, sh raamatukogu kui kogukonna keskuse ärakasutamine uute teenuste juurdeandmisega KOV-i poolt, sidumine kooliraamatukogudega.</p> <p>E-teenuste (DIGAR, e-raamat) laiendamine ning kasutusvõimaluste suurendamine. Eeldab autoriõiguste küsimuste lahendamist.</p>
Nõrkused	Ohud
<p>Teavikute ostuvõimaluse pidev vähenemine nii hinnatõusu kui toetuste vähenemise tõttu.</p> <p>Ebaselge rollijaotus KOVi ja riigi vahel ning ebamäärasus teavikute soetamise põhimõtetes.</p> <p>Töötajaskonna vananemine, järelkasvu puudumine eriti maapiirkondades.</p> <p>Kooliraamatukogude ja rahvaraamatukogude koostöö pole läbimõeldud. Raamatukogud ei suuda alati pöörata piisavalt tähelepanu lugemisharjumuste kujundamisele.</p> <p>Erialase haridusega töötajate koondumine linnadesse.</p>	<p>KOV-de omavaheline nõrk koostöö.</p> <p>Raamatukogude läbimõtlemtu liitmine või sulgemine, mille tulemusena teenuste kättesaadavus väheneb.</p> <p>Suutmatuse kaasas käia IKT arenguga (vananevad infosüsteemid, riistvara).</p>

³⁴ www.nlib.ee

Rahvaraamatukogude võrgustiku vastavusse viimine tänapäevaste võimaluste ja vajadustega pole süsteemne.

1.2.4. ALATEEMA: RAHVAKULTUUR

Põhiandmed³⁵

Regulaarselt harrastustegevuses osalejate arv (RES 2014-2017 indikaator)	2012	2011	2010	2009
	84 789	83 487	83 790	76 543

Tugevused	Võimalused
<p>Rahvakultuuriga tegelejate osakaal ühiskonnas on väga suur ja tõusutrendiga. Positiivne maine, valdkond on populaarne.</p> <p>Laulu ja tantsupeo protsessis osalejate pidev kasv. Oluliste riiklike tugiinstitutsioonide olemasolu (Rahvakultuuri Keskus, Laulu- ja Tantsupeo SA).</p> <p>Väljakujunenud ning pädevate juhendajatega organisatsioonide võrgustik. Kesksetside pikaajaline professionaalne toimimine.</p> <p>Riikliku toetussüsteemi olemasolu erinevate kultuuriruumide programmide näol.</p> <p>Vaimse kultuuripärandi väärtustamine kohalikul ja rahvusvahelisel tasemel (UNESCO).</p> <p>Spetsialistide koolitamine kõrgkoolides (TLÜ ja TÜ, Viljandi Kultuuriakadeemia jne). Mitmetes alavaldkondades on loodud kutsekvalifikatsiooni süsteem.</p> <p>Valdkondliku omaalgatuse toetamise süsteem (KULKA).</p>	<p>Seltside ja teiste vabakonna algatuste potentsiaali laiem kasutamine. Kultuuriühenduste rolli suurenemine. Ühiskonna avatus uutele tegevustele (taasleitud vana). Seltside ühistegemise traditsiooni sidumine kooliharidusega.</p> <p>Euroopa Liidu erinevad meetmed arvestavad valdkonna eripära ja vajadusi.</p> <p>Siseturismi areng ja välisturistide arvu suurenemine.</p> <p>Kultuuriettevõtlus ja IKT kasutamine loob uusi võimalusi valdkondlikuks arenguks.</p> <p>Uues rahvusvahelistunud majanduses ja globaliseerumisprotsessis tõusevad väikekultuurid (nt Kihnu, Seto leelo, laulu- ja tantsupeo traditsioon) veelgi enam esile.</p>
Nõrkused	Ohud
<p>Vananevad juhendajad, liidrite ja kvalifitseeritud spetsialistide vähesus.</p> <p>Killustatus, erinevate organisatsioonide ja institutsioonide koostöö juhuslikkus.</p> <p>Alternatiivsete rahastamisvõimaluste ebapiisav kasutamine.</p> <p>Majandusalase kompetentsi puudulikkus. Võimetus valdkonda müüa, nõrgad turundusoskused. Ei peeta vajalikuks ja ei osata hinnata oma tegevuste tulemusi. Puudulik valdkondlik statistika.</p> <p>Pärimusõppe toetamise lõpetamine üldhariduskoolides.</p>	<p>Väärtusorientatsioonide muutumine tarbijakeskseks, sotsiaalsete sidemete nõrgenemine ning põlvkondliku järjepidevuse kadumine.</p> <p>Seltsikultuuri vähene väärtustamine ühiskonnas.</p>

³⁵ Rahvakultuuri Keskus, www.rahvakultuur.ee.

Avalik-õiguslik meedia ei tunne piisavalt huvi valdkonna kajastamise vastu.	
Kaasaegse tantsuväljaku puudumine.	

2. POLIITIKAVALDKOND: SPORT

2.1. STRATEEGILINE SUUND: SPORT JA LIIKUMISHARRASTUS

Põhiandmed			
Liikumisharrastusega regulaarselt tegelevate inimeste osakaal 16-64 a elanike hulgas ³⁶ (RES 2014-2017 indikaator): 36,3%			
	2011	2010	2009
Harrastajate arv spordiklubides	129 402	129 839	133 136
nendest noored (kuni 19-aastased) ³⁷	72 873	68 941	69 818
Spordiklubides sporti harrastavate noorte (0-19-aastased) osakaal kogu vanusegrupist (RES 2014-2017 indikaator)	26%	24,3%	24,1% ³⁸

Tugevused	Võimalused
<p>Liikumisharrastusega regulaarselt tegelevate inimeste arvu stabiilne kasv. Sellele on kaasa aidanud liikumisharrastuse strateegilise arengukava 2011-2014 raames läbi viidud sportlikku eluviisi järgima kutsuvad meediakampaaniad, vastava kirjanduse väljaandmine, ning tegevustoetused liikumisharrastusele.</p> <p>Järjepidevalt uueneva spordiregistri olemasolu. Eesti spordiregister koosneb spordiorganisatsioonide, spordikoolide, treenerite ja spordiobjektide registrist.</p> <p>Riigieelarveliste vahendite jaotamiseks on kindlad kriteeriumid. Kehtestatud on põhimõtted, mille täitmise alusel on spordiorganisatsioonidel võimalus kvalifitseeruda riigieelarvelisele toetusele.</p> <p>Eesti korraldab igal aastal edukalt mitmeid kõrgetasemelisi rahvusvahelisi turniire, maailmakarikaetappe ja muid olulisi võistlusi.</p> <p>5-tasemeline treenerite kutsesüsteemi olemasolu. Kutsega treenerite töötamine spordisüsteemis tõstab usaldusväärset nii lastevanemate kui ka täiskasvanud harrastajate hulgas. Arvuliselt on kutsetunnistuse omandanud treenerite arv pidevalt kasvanud.</p>	<p>Spordi laiapõhjalisem sidumine teiste valdkondadega. (näiteks lõimimine, turism, sotsiaal). Koostöö tõhustamine Sotsiaalministeeriumiga, et panustada senisest enam liikumisharrastusse ja inimeste teavitamisse</p> <p>Programmi „Erasmus kõigile“ raames toimuvates projektides osalemine ning teiste riikide praktikate uurimine ja kasutamine.</p> <p>Senisest enam tuua Eestisse rahvusvahelisi võistlusi, sest suurvõistluste korraldamine Eestis avaldab positiivset mõju nii sotsiaalses kui ka majanduslikus mõõttes. Selleks on vajalik spordiorganisatsioonide esindajate kuulumine ja aktiivne osalemine rahvusvahelistes organisatsioonides.</p> <p>Ühiskondlike organisatsioonide ja spordiühenduste panustamine Eesti spordi arengusuundade väljatöötamisel. Dokumendi Eesti sport 2020 eesmärgiks on kirjeldada liikumisharrastuse ja tippspordi peamised arengusuunad.</p> <p>Liikumise ja spordi aasta kaudu tõsta 2014. aastal veelgi avalikkuse ja inimeste teadlikkust liikumisest ja osalusaktiivsust liikumisharrastuse üritustel. Võimalus kaasata protsessi ka teisi ministereid ja meedia ning jätkata seda koostööd ka järgnevatel aastatel.</p>

³⁶ http://rahvatervis.ut.ee/bitstream/1/4047/1/TKU_2010.pdf

³⁷ www.spordiregister.ee

³⁸ 2009 a kasutati ainult Statistikaameti andmeid. Alates 2010 a kasutatakse noorte harrastajate arvu aluseks Spordiregistri andmeid (www.spordiregister.ee) ja vanusegrupi arv rahvastikust aluseks Statistikaameti andmeid (www.stat.ee).

Nõrkused	Ohud
<p>Harrastajate omaosaluse panus sporditegevusse on madal.</p> <p>Liigne bürokraatia ja riiklikul tasandil mitmete tegevuste koordineerimatus, mis mõjutavad oluliselt ka spordiga tegelevaid noori ning neile suunatud programmide jätkusuutlikkust.</p> <p>Suuremale hulgale regulaarselt spordiga tegelevatele noortele ja liikumisharrastusega regulaarselt tegelevatele inimestele ei ole tervisekontroll endiselt kättesaadav.</p> <p>Paljud treenerid töötavad vabatahtlikkuse alusel või saavad stipendiumi, mis ei taga neile sotsiaalkaitset. Treenerite tasustamise osas puudub hetkel terviklik ülevaade.</p>	<p>Väheneb usk ausasse sporti. Sporditulemustega manipuleerimine ja doping mõjutavad negatiivselt inimeste suhtumist. Selle tulemusena võib väheneda nii inimeste huvi spordiga tegelemise, spordi jälgimise aga ka spordi toetamise vastu.</p> <p>Spordi panust ja rolli ei arvestata EL struktuurivahedite eesmärkide saavutamisel piisavalt. Vaatamata asjaolule, et käesoleval hetkel on sport kajastatud mitme valdkonna all (turism, sotsiaal), ei jõuta rakendamiseni.</p> <p>Üks suuremaid spordi valdkonna rahastajaid on kohalikud omavalitsused. Nende toetus spordile on viimastel aastatel vähenenud. Oluliselt on kasvanud spordiobjektide ülalpidamiskulud, mis jätab sporditegevuseks vähem raha.</p> <p>Demograafiline olukord. Rahvastik väheneb ja vananeb. See mõjutab nii noorsportlaste, tipp sportlaste kui ka nende treenerite kandepinda, mis omakorda avaldab aastate pärast negatiivset mõju Eesti sportlaste esinemisele tiitlivõistlustel.</p>

3. POLIITIKAVALDKOND: LÕIMUMINE

3.1 STRATEEGILINE SUUND: KULTUURILINE MITMEKESISUS JA LÕIMUMINE

Põhiandmed		
Ühise meediavälja ulatus Eestis (RES 2014-2017 indikaator)		2010
ERRi (sh Raadio 4 ja ETV/ETV2) jälgitavus venekeelsete elanike hulgas		58% ³⁹
	2011	2012
Määratlemata kodakondsusega isikute arv ⁴⁰ (RES 2014-2017 indikaator)	94 395 (6,9% rahvastikust)	93 102 (6,4 %)
Eesti kodakondsusega inimeste osakaal Eesti elanikest	84,3%	85,2% (võrreldes 2000. aastaga kasv 5,1%)
Teiste riikide kodanike osakaal Eesti elanikest	7,7%	8,4% (võrreldes 2000. aastaga kasv 1,2%)

Tugevused	Võimalused
<p>Valdkonna ühtne strateegiline juhtimine. Valitsusasutuste, kohalike omavalitsuste, mittetulundusühingute ja erasektori partnerite süsteemne pikaajaline kaasamine lõimumise planeerimisse ja rakendamisse.</p> <p>Eesti keele oskuse paranemine. Eesti keele õppimise võimaluste loomine ja kohanemisprogrammide rakendamine uusimmigrantidele. Vananeva ja</p>	<p>Tõhustada erinevate sektorite vahelist koostööd (KOV, erasektor, vabauhendused) lõimumisvaldkonna eesmärkide elluviimisel ja siduda erinevaid valdkondi lõimumisega (sport, kultuur, huvitegevus, teadus, ettevõtlus jne) senisest enam.</p> <p>Venekeelsete gümnaasiumite osaline üleminek eestikeelsele õppele, sellega seonduva kommunikatsiooni ja erinevate valdkondade</p>

³⁹ Integratsioonimonitoring (EIM)

⁴⁰ Rahvastikuregister (2012 jaanuari seisuga)

<p>väheneva rahvastiku tingimustes ning majanduskasvu säilitamiseks vajab Eesti tulevikus üha rohkem kvalifitseeritud tööjõudu, mis eeldab olemasoleva inimvara optimaalset rakendamist ja kaasatust ühiskonnaelu protsessides.</p> <p>Sidus ühiskond. Ühiskonna tolerantsus ja võrdse kohtlemise põhimõtete järgimine: valdkondlikud meetmed aitavad kaasa erisuste vähendamisele eesti keelest erineva emakeelega elanike tööhõives ja kodanikuühiskonna osalusel.</p> <p>Rahvustevaheliste kontaktide ja ühise meediavälja tekke toetamine. Riik toetab rahvusvähemuste ja hõimurahvaste kultuuride tutvustamist ja populariseerimist, rahvusvähemuste katusorganisatsioonide ja kultuuriseltside tegevust, koolitus- ja nõustamistegevusi, tööd noortega ning infovahetust. Tegutseb Rahvusvähemuste Kultuurinõukoda kultuuridevahelise dialoogi patvormina.</p> <p>Määratlemata kodakondsusega isikute arv väheneb. Eesti Integratsiooni Monitooring 2011 viitab, et kasvanud on Eesti kodakondsuse taotlemise soov määratlemata kodakondsusega Eesti elanike seas.</p>	<p>kaasatuse suurendamine reformi läbiviimisel. Interaktiivsete õppevormide kasutamise suurendamine eesti keele õppes. Töötada välja keeleõppe programme piiratud õpi- ja praktiseerimisvõimalustega inimestele.</p> <p>Arvestada siht- ja sidusrühmade (lõimklastrid) vajadusi ja arenguid lõimumisprotsessi kujundamisel.</p> <p>Koostöö arendamine eesti vabaühendustega ja regionaalsete tugistruktuuridega, kodanikuühiskonna oluliste toimimisvormide toetamine tegevustes, mis soodustavad sihtgrupi sotsialiseerumist Eesti ühiskonda ja kontaktide teket eri rahvustest inimeste vahel.</p> <p>Euroopa Liidu erinevad tugimeetmed arvestavad valdkonna vajadusi.</p> <p>Rahvusvahelises plaanis Eesti kogemuse tutvustamine.</p>
Nõrkused	Ohud
<p>Integratsioon kui valdkondade ülene poliitikavaldkond nõuab ühtset strateegilist planeerimist. Valdkonna hajusus võib takistada eri ametkondade ja koostööpartnerite kaasamist. Projektide paljusus ja killustatus vähendab sihistatust sidusa ühiskonna loomisel.</p> <p>Töötuse määr s.o töötute osakaal kõigist tööturul aktiivsetest inimestest on teistest rahvustest inimeste seas kõrgem kui eestlaste seas.</p> <p>Erinevatest rahvustest noorte kaasamise võimekus kodanikeühendustesse, sh rahvakultuuriseltside tegevustesse on madal. Riigi arengu seisukohalt on oluline tagada, et Eesti ühiskond oleks tolerantne ja järgiks võrdse kohtlemise põhimõtteid.</p> <p>Ühtse meediavälja puudumine. Lõimumisaste Ida-Virumaal Eesti inforuumi on madal. Ida-Virumaa linnade elanike kaasamine lõimumisprotsessi on suurim integratsiooni-alane väljakutse.</p> <p>Erinevate eesti keele õppevormide piiratus. Jätkuvat täiustamist vajavad kodanikukasvatusega seotud õppevahendite, ja metoodikate väljaarendamine.</p>	<p>Lõimumise kui kahepoolse protsessi mittetunnustamine. Lõimumisvaldkonna ja rahvusküsimuste politiseeritus ja vähene koostöö ning koordineeritus.</p> <p>Ühiskonna negatiivsed hoiakud uusimmigrantide suhtes.</p> <p>Pidurdab kultuuriorganisatsioonide järjepidevat toimimist, soodustab madala kvaliteediga organisatsioonide tekkimist. Finants- ja inimressursi ebaefektiivne rakendamine.</p> <p>Suhteliselt suurt Vene kodakondsusega isikute arv Eestis, sh Ida-Virumaa piiriregioonis. Pehme jõu kasutamine välispoliitistel eesmärkidel Vene Föderatsiooni välispoliitilises doktriinis.</p>